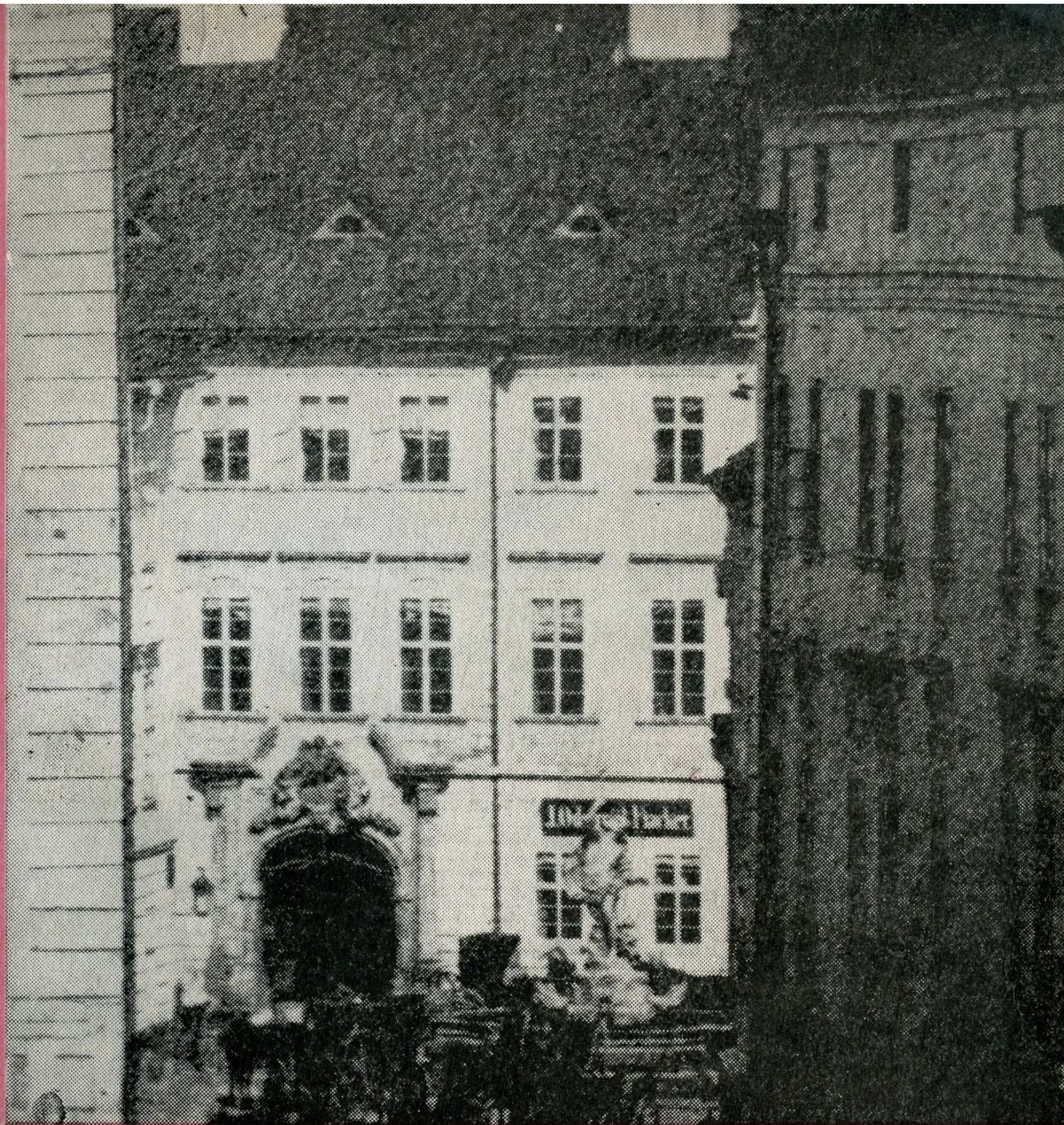

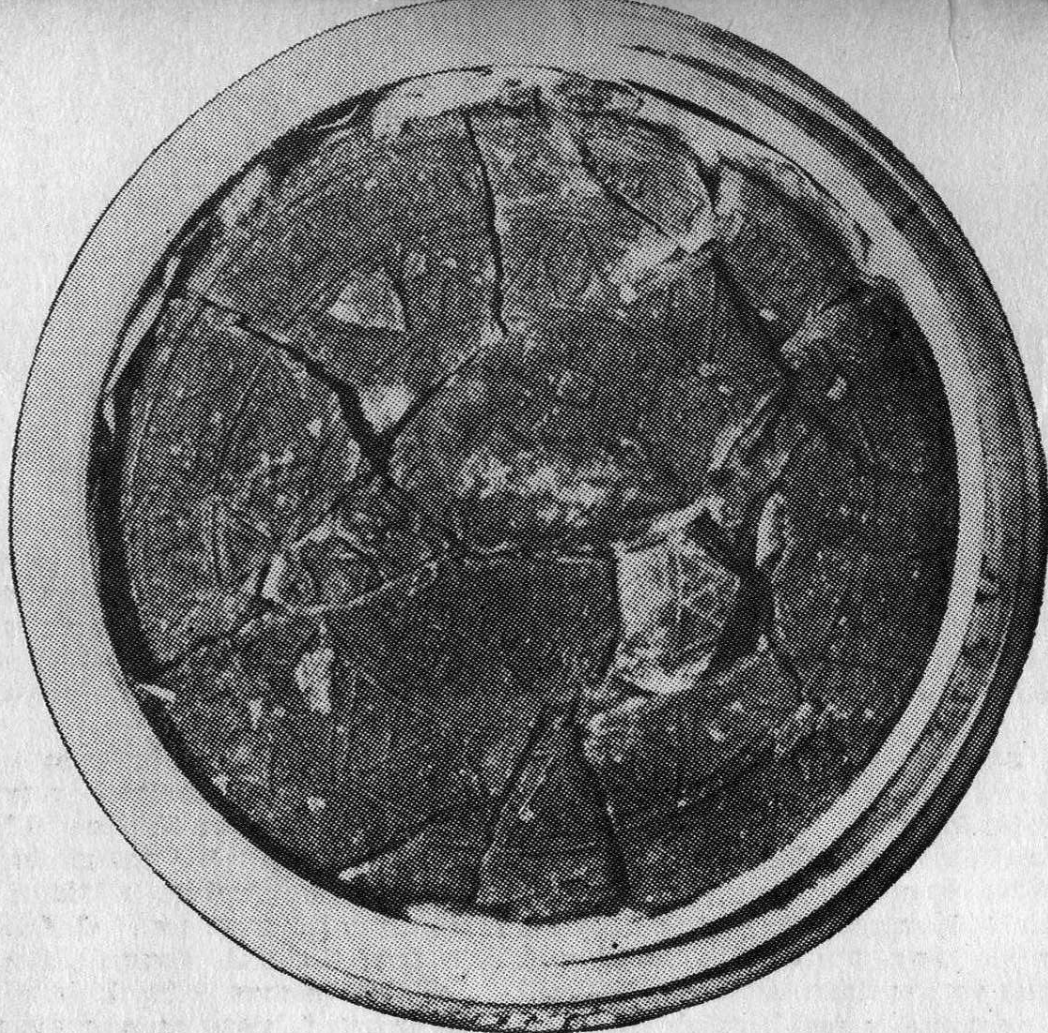
1962

zprávy

VLASTIVĚDNÉHO
ÚSTAVU
V OLOMOUCI

ČÍSLO 100

Inno Domini 1551. f^o ante Dⁿⁱcam
 Deutgerosten hat der Wirt das faundel wunn
 diesen Obersten Knopff herab geworffen. der oben
 am Spinn gangende selieben. den die gemm rym
 Exsantre Schindre dats lassen herab wunnen
 ringen Newen warfen und obregolden mit lunge
 wischen golt auß ein Weire Spindel auff dem
 Spinn warfen. wunn diesen Newen Knopff hym
 auff sehen lassen. mit sonnst dem Rym
 Dei. so Im worigen Knopff befunden waeret. **Der**
 Dⁿⁱorum Wenceslai Kornachs. Moniciu^m. Sebastiani
 Niderl. Cristin Tatyk. et Sebastiani Flandl Consulu.
 Martini Ganser. Martin Czepek. Augustini Hobl. Joan-
 nis Dittreich. Joannis Schabl. Wenceslai Edlman. &
 Petri Schuman Edilis. Ac Joanne Schafswol Archi-
 grammateo Ciuitatis Olomuncensis. 8. Die Augusti.

Carolo Quinto Imperatore
 Et Ferdinando Primo Rege
 Romanorum Reonantibus.

Stovka na obálce dnešního čísla Zpráv bude pro mnohé pobídkou, aby ve své knihovně vyhledali i předchozí sešity jubilující tiskoviny. Je to dnes již objemný svazek, jehož prolítování není bez zajímavosti pro každého, kdo v posledním desetiletí sledoval kulturní dění v Olomouci. Zejména pro nejnovější historii muzejnictví a vlastivědné práce na střední a severní Moravě jsou Zprávy významným pramenem.

První číslo Zpráv vyšlo v únoru 1951 pod názvem KVK — oběžník krajské výzkumné komise v Olomouci. Jejich vydavatelem byl tehdy plánovací referát Krajského národního výboru v Olomouci. Oběžník měl informovat širokou veřejnost o problematice a výsledcích regionálního průzkumu v tehdejší Olomouckém kraji. V oběžníku čteme též zprávu, že dnem 1. ledna 1951 vzniklo v Olomouci sloučením všech dosavadních muzeí olomouckých Krajské muzeum.¹ Oběžníky KVK vyšly toliko dva. Třetí číslo vyšlo v srpnu 1951 již pod novým názvem Zprávy KMO a KVK. Pod tímto označením vyšlo v r. 1951 celkem 5 čísel. Se změnou názvu se postupně měnil i obsah Zpráv. Kdežto první tři čísla obsahovala jen stručné zprávy o činnosti na úseku výzkumu, stává se — počínaje čtvrtým číslem — pravidlem, že v čele Zpráv je otiskován úvodník, zaměřený k některému významnému problému muzea nebo výzkumu.² Dalším prohloubením obsahu Zpráv je otiskování krátkých odborných statí a příležitostně i fotografií. I v tomto směru je čtvrté číslo určitým mezníkem.³

Usnesením tehdejší rady KNV v Olomouci byl dne 1. ledna 1952 vytvořen Studijní a lidovýchovní ústav v Olomouci (SLUKO), a to spojením více zařízení v jediné.⁴ Proto také osmé číslo Zpráv z ledna 1952 neslo již nový název — Zprávy SLUKO. Pod tímto názvem vycházely Zprávy čtyři léta, až do čísla 55, které vyšlo v prosinci 1955. Vnější úprava Zpráv se nemění, vzrůstá však jejich rozsah z původních 2 listů na 4 a výjimečně i na 8 listů. Vytváří se i stále rubriky, jako pravidelné zprávy jednotlivých odborů, dále Přehledy výstav, Kronikářská poradna atd. Tím jakož i jinými záznamy a zprávami stávají se Zprávy SLUKO také důležitým pramenem k dějinám těch kulturních institucí, které byly včleněny do SLUKO, zejména pak galerie, zoologické zahrady a hvězdárny. Na stránkách Zpráv nacházíme důležité dokumenty — jako je závěrečná zpráva o rozejití Vlasteneckého spolku muzejního v Olomouci, zprávy o celostátních muzejních konferencích, sjezdech a aktivech, o akci vědeckých pracovníků Olomouckého kraje na podporu zřízení Československé akademie věd, o činnosti Ústavu pro výzkum léčivých rostlin (který byl později včleněn do rámce SLUKO), o lesnické anketě v Jeseníkách, o ustavení Olomoucké pobočky Československé společnosti pro mineralogii a geologii při ČSAV, a další, nehledě ke každoročním přehledům o průzkumech a výzkumech v kraji. Historicky důležitou je zpráva o reorganizaci muzejní sítě v kraji, právě tak jako přehled o stavu a činnosti muzeí v Olomouckém kraji v letech 1945—50, a konečně i stavu SLUKO, jímž byl dán řádný základ celé činnosti ústavu.⁵

Zprávy přináší stále častěji i články odborné (např. o metodice průzkumu přírodního prostředí, o archeologické práci, o ochraně přírody a krajiny, o přírodovědných expozicích, o lengyelské jámě v Plumlově, o spolupráci muzea a školy a mnoho jiných).⁶

Vydání 50. čísla Zpráv v červenci 1955 bylo příležitostí k stručné jejich retrospektivě.⁷

Druhá padesátka Zpráv byla zahájena srpnovým číslem r. 1955, které přineslo — jako jediný časopis — článek k 900letému výročí první literární zmínky o Olomouci. Další čísla pokračují ve své náplni v podstatě nezměněně, přinášejíce kromě nejrozličnějších zpráv také řadu statí původních a nálezových.

V souvislosti s novou organizací osvětových zařízení a vzhledem k jednotné síti muzejní usnesla se rada KNV v Olomouci vyčlenit k 1. lednu 1956 některá zařízení z rámce SLUKO (zoologická a botanická zahrada, hvězdárna, ornitologická stanice, ústav léčivých rostlin ve Vel. Losínách) a změnit jeho název na Krajské vlastivědné muzeum. Toto opatření se pochopitelně odráží i v názvu Zpráv, které počínaje č. 56 nesou název Zprávy KVM Olomouc.⁸ Změna názvu se sice nedotkla grafické úpravy Zpráv, alespoň nikterak podstatně, zato však v jejich náplni začínají převládat ve stále větším měřítku články odborné a metodické nad zprávami o činnosti. Vedle pracovníků olomouckého muzea se zde publikačně uplatňují stále více také pracovníci jiných muzeí a institucí, s nimiž muzeum spolupracuje. Rozšiřuje se také postupně publicita Zpráv. Za zmínku stojí otištění příležitostné básně, kterou zaslal krajskému muzeu u příležitosti muzejní kampaně národní umělec Petr Bezruč.⁹

V říjnu 1956 vyšlo zvláštní číslo Zpráv, věnované mezinárodní muzejní kampani (u příležitosti desátého výročí založení UNESCO). V čísle o 20. stránkách (se čtyřstránkovou barevnou obálkou, čtyřstránkovou vložkou s přehledem publikací KVMO, řadou fotografií a grafů) byly uveřejněny statí ve světových jazycích, tj. v ruštině, angličtině a francouzštině, pojednávající o úloze muzeí v boji za mír, podávající informace o muzejní síti v kraji, o spolupráci muzea při regionálním výzkumu, o metodické práci KMO, o užití historických dokumentů v muzejních expozicích, o osvětovém poslání muzeí, jakož i několik statí z oboru přírodních věd.¹⁰

K zásadnímu zlomu v charakteru a vydávání Zpráv dochází v r. 1958. Dosavadní ráz Zpráv je zachován ještě v č. 75, v němž byl uveřejněn též obsah Zpráv za r. 1957 (č. 68—75), avšak již následující číslo, které vyšlo v únoru 1958 má graficky zcela odchylnou úpravu:¹¹ barevná obálka s fotografiemi a rozsah 32 stran. V této úpravě a pod hlavičkou Zpráv Krajského vlastivědného muzea vyšla celkem 3 čísla; v jejich obsahové náplni sice převládly odborné články nad statěmi informativními a nad zprávami o činnosti, ale i přesto i zde nalézáme významné prameny k poznání práce muzea v tomto období.¹²

Jedno z čísel bylo cele věnováno „Týdnu čs. muzeí.“¹³

V důsledku vleklých jednání o reorganizaci muzeí, vedených celostátně v letech 1958—59, a hledání koncepce při navrhování krajských vlastivědných středisek (vypracovávání návrhů pro tato střediska se velmi aktivně zúčastnili pracovníci olomouckého muzea), nastala roční pauza ve vydávání Zpráv. A tak teprve v září 1959 vychází další číslo — v pořadí 79. číslo — s novým titulem: Zprávy vlastivědného střediska v Olomouci. Úprava tohoto i dalších čísel zůstává nezměněna, tj. je zachována barevná obálka s reprodukcemi a rozsah jednotlivých čísel se pohybuje od 16 do 32 stránek. Obsahově jsou zaměřeny téměř zcela na odborné články a pouze jednotlivé články, vypracované k určitým údobím nebo akcím informují o činnosti střediska. V tomto směru je závažná stať, která je vlastně zveřejněním diskusního příspěvku našeho střediska z celostátní konference pracovníků muzeí a galerií v Brně ve dnech 24.—25. listopadu 1959,¹⁴ pojednávajícího o zkušenostech Krajského vlastivědného střediska. Podobně jsou důležitým pramenem k poznání vývoje Vlastivědného ústavu také články jednotlivých odborných pracovníků, vydané ve Zprávách k 15. výročí osvobození.¹⁵

V červenci r. 1960 dochází v důsledku územní reorganizace (Olomoucký kraj je včleněn do Severomoravského kraje) také k přeměně dosavadního Krajského vlastivědného střediska na Vlastivědný ústav v Olomouci. Jeho součástí však nadále zůstávají nejen muzeum a oblastní galerie v Olomouci, nýbrž i muzea

v Litovli, Šternberku a Uničově a dále všechny jeskyně Severomoravského krasu, jakož i některé státní hrady a zámky (Bouzov, Šternberk, Úsov, jako depositář zoologického oddělení, Náměšť na Hané a konečně ještě i Javorník). V rámci Vlastivědného ústavu je prováděna celá agenda památkové péče a ochrany přírody nejen pro okres Olomouc, ale metodicky i pro další tři okresy Severomoravského kraje (Bruntál, Přerov, Šumperk), a to do té doby, než si tyto okresy vybudují svá pracoviště. Rovněž tato situace je patrna na Zprávách, které — počínaje číslem 87 — vycházejí pod hlavičkou: Zprávy Vlastivědného ústavu v Olomouci. Celková linie Zpráv zůstává však beze změny: převažují články odborné, při čemž však i z těchto některých statí lze sledovat práci Vlastivědného ústavu (např. o sbírkových fondech, o expozici neživé přírody, aj.), nehledě k samostatným zprávám informačního charakteru, z nichž dokumentární význam má přehled současného stavu mezinárodní výměny publikací Vlastivědného ústavu¹⁶ a další (o výstavách, práci kroužků, o vlastivědné pionýrské expedici, pořádané ve spolupráci s Domem pionýrů a mládeže v Olomouci a s Ústavem pro další vzdělání učitelů v Olomouci, atd.)¹⁷ Třebaže nejsou tyto zprávy zastoupeny v každém čísle, přece jen naznačují, že se stávají součástí náplně Zpráv, aniž by ovšem narušovaly jejich vytýčenou linii, tj. sdělovat výsledky regionální práce, odborné poznatky, průzkumové a nálezové zprávy a tím přispívat k vlastivědné práci v nejširším slova smyslu. O odborném zaměření svědčí 97. číslo Zpráv, které je celé věnováno historii a stavebnímu vývoji olomoucké radnice u příležitosti 700. výročí jejího založení.¹⁸ V souladu s tímto pojetím se objevuje od č. 94 nový pokus, zatím jen u některých článků, a to připojení cizojazyčného krátkého resumé. Tato novinka se jeví jako velmi účelná, zejména s ohledem na výměnu publikací se zahraničím. Doufejme, že se v budoucnu stane pravidlem.

Bilance stovky čísel Zpráv je radostná. Zračí se v ní rozsah a šíře vlastivědné práce na Olomoucku, její prohlubování a stále výraznější zaměření ke splnění úkolu dovršení kulturní revoluce. Ve Zprávách můžeme též sledovat rozvoj zařízení, tvořících dnes Vlastivědný ústav Olomouci, od jejich skromných počátků až po dnešní dobře vybudovaný ústav, patřící k největším v naší republice. Současně jsou Zprávy dokladem toho, jak sbírkové bohatství přírodních a společenských věd i dokumenty slavné národní minulosti a stejně současnosti na střední a severní Moravě jsou péčí socialistického státu všestranně rozvíjeny a obohacovány.

Zprávy Vlastivědného ústavu spolu s jeho Sborníky a příležitostnými publikacemi vyplňovaly v letech 1950—61 alespoň částečně mezeru, která zůstala v rozvíjení regionální, vědecké a odborné práce po zániku Časopisu Vlasteneckého muzejního spolku v Olomouci.¹⁹ Věříme, že druhá stovka Zpráv znamená další rozvoj nejen Vlastivědného ústavu v Olomouci, ale i prohlubování regionální práce vůbec.

¹ KVK — Oběžník krajské výzkumné komise, č. 1., únor 1951, str. 3.

² První úvodník z pera Vlad Strnada je věnován organizaci Krajského muzea. Zprávy KMO a KVK, č. 4., září 1951.

³ Je zde otištěna stať V. Buriana, Hanácký žudr vyškovského typu. Zprávy KMO a KVK, č. 4., září 1951, str. 4. Dále jsou tu zveřejněny 2 fotografie J. JURYŠKA z výstavy, instalované ke 30. výročí KSČ.

⁴ Zprávy KMO a KVK, č. 7., prosinec 1951, str. 6.

⁵ Obsah Zpráv za léta 1951—56 byl uveřejněn v č. 67. Zpráv KVM, prosinec 1956, str. 142—152.

⁶ l. c.

⁷ Vl. Strnad, 50. Zprávy SLUKO, č. 50., červenec 1955, str. 1—2.

⁸ jkz (Jar. Kanyza), První rok muzejní pětiletky. Zprávy KVM Olomouc, č. 56., leden 1956, str. 1—2.

⁹ Faksimile rukopisu P. Bezruče bylo otištěno ve Zprávách KVM Olomouc, č. 66., listopad 1956, str. 121.

¹⁰ Zprávy VM Olomouc — Monthly bulletin edited by district museum Olomouc (Czecho-

slovakia). Extraordinary number in world languages devoted to the International campaign for museums 1956 — 10 th anniversary of the UNESCO. Říjen 1956.

¹¹ V č. 67., str. 143 je v přehledné tabulce zachycena změna názvů Zpráv od prvního čísla do č. 67., při čemž je uvedeno též redakční řízení. Redakční rada v čele s B. Šulou řídila pak vydávání Zpráv až do č. 79 včetně. Pod vedením téhož pracovníka vycházejí i další Zprávy dosud (viz tiráž jednotlivých čísel).

¹² Např. ve Zprávách KVM č. 76.

¹³ Zprávy KVMO č. 78., květen—červen 1958 nesou na obálce v podtitulku „K týdnu muzeí 1958“ a byl k nim připojen volný (vložený) list s anglickým textem, vyzývající k společnému boji proti jaderným zbraním a za zachování světového míru.

¹⁴ Zprávy KVS Olomouc, č. 80., prosinec 1959, str. 25—28.

¹⁵ Zprávy JVS Olomouc, č. 85., květen 1960, str. 84—95.

¹⁶ K. Dittrichová, Současný stav mezinárodní výměny publikací Vlastivědného ústavu. Zprávy VÚO, č. 89., září 1960, str. 168—175.

¹⁷ Stejnou měrou dokumentují činnost VÚ snímky z výstav a akcí, pořádaných v rámci ústavu. Autorem převážné většiny snímků v dosud vyšlých Zprávách je Jar. J u r y š e k, pracovník ústavu.

¹⁸ Tyto zprávy vyšly současně jako zvláštní brožura, vydaná Městským národním výborem v Olomouci, s jinou titulní stranou (Olomoucká radnice) a v nákladu 2.000 kusů.

Na tomto místě je třeba za redakci Zpráv poděkovat Moravským tiskařským závodům, závod v Olomouci, za jejich péči, kterou věnují právě Zprávám Vlastivědného ústavu v Olomouci.

¹⁹ ČVSMO vyšlo 59 ročníků, představujících jedinečný celek v české vlastivědné literatuře vůbec.

Václav B u r i a n

PAMÁTKY Z VĚŽE OLOMOUCKÉ RADNICE¹

V současné době probíhající nejméně šestnáctá oprava věže olomoucké radnice znamená, že průměrně po 36 letech se naskýtala příležitost k výstupu na její vrchol. Montážní práce na vrcholu věže probíhaly i bez pomocného lešení, byly tudíž pro obyvatelstvo neobvyklou atrakcí, kterou odvážní řemeslníci doplňovali různými kratochvilnými kousky. Tak v r. 1548 se na knoflík postavily tři osoby, přičemž pojedly a popily, podle jiné verze mistr seděl na knoflíku, snědl pečené kuře a vypil holbu vína.² I po zvýšení věže o dvě poschodí (r. 1607) došlo při opravách r. 1658 k produkci, při níž pokrývač na vrcholu věže zamával praporem, s druhem tloukl na buben a vypálil 20 ran z ručnice (čís. 14). O širokém zájmu svědčí zpráva z r. 1860, kdy osazování knoflíku přihlíželo nejméně 10.000 osob.³ Událost tohoto druhu byla pravidelně dokumentována vložením pamětních zápisů a různých upomínkových předmětů do věžního knoflíku, jejich počet se blíží čtyřem stům. Je přirozené, že předměty se těšily při každé příležitosti velikému zájmu, čímž docházelo k stále většímu porušování původního pořádku, takže první etapou při zpracování celého souboru byla rekonstrukce jednotlivých celků, po níž mohl následovat vlastní popis. Nemohlo ovšem být dbáno skupin podle uložení v dosách, které byly čas od času vyměňovány, ani podle uložení v hlavním nebo rohových knoflících. Soupis podává přehled jen ve zkratce, popis byl volen proto inventární formou podle povahy jednotlivin; jen výběrově, kde jde o významnější podrobnosti, byl rozšířen o některé pozoruhodnější detaily.

Nejstarší památka, vosková medaile Agnus Dei⁴ (č. 2), byla dosud mylně řazena do období vlastního vzniku radnice na základě Joštova privilegia. Ve skutečnosti je mladší, vznikla podle vydavatele v období 1409—1410 a ve věži byla uložena nejspíše r. 1443.⁵ Obdobné medaile byly do věže vloženy ještě r. 1607 (č. 12) a 1860 (č. 65). Rokem 1551 začínají písemné doklady, které pak provázejí každou opravu vrcholu věže; v originále chybějí z r. 1704 (č. 24b), nedochovaly se nebo nebyly vloženy r. 1548 a za oprav 1823—1825. Od r. 1658 jsou doprovázeny mincov-

ním materiálem, jehož znalost nyní podstatně rozšiřuje údaje v Nálezech mincí (regist č. 4081). Početná řada písemných památek numismatického charakteru souvisí se státním bankrotem r. 1811 (č. 26, 31—35 atd.) a současnými cenami (č. 15, 24b, 26—28, 146, 147). Obrazové dokumentace, reprezentovaná litografiemi vydávanými E. Hölzlem a F. Domkem, zpřesňuje datování některých položek katalogu olomoucké ikonografie (č. 112, 113, 129—135) a přináší nejstarší fotografované pohledy z Olomouce — jen namátkou lze uvést detail na č. 82 a 83, zapomenutou podobu hostince „U modré hvězdy“, v němž byl ubytován vojevůdce Suvorov. Soubor těchto dokladů si zaslouží samostatného odborného pojednání; jeho komentář (č. 75) ukazuje na pokusné užití různých technik u téhož obrazu, celá akce byla tehdy zcela výjimečnou a musela být předem zabezpečena subskripcí (č. 74). Pozoruhodnou památkou technického pokroku je ukázka aluminia poprvé získaného r. 1855 (č. 183). Toho roku bylo toto „stříbro z hlíny“ vystaveno v Paříži⁶ a není vyloučeno, že i náš vzorek byl přivezen některým návštěvníkem pařížské výstavy, neboť v jeho společnosti se opožděně vyskytují napoleonské medaile (č. 153, 154, 156) a revoluční assignáty (č. 180, 181).

Stav předmětů deponovaných ve věžních knoflících ovšem není úplný. Tak je známo, že v r. 1888 byly některé doklady vyjmuty (č. 36—42, 44), jiné jsou ztraceny, ale jejich obsah je znám z opisů ve fondu městský úřad v Okresním archivu v Olomouci (č. 24b, 61b); jistě je celá řada dokumentů, jejichž ztrátu podle záznamu z r. 1945 (č. 342) je nutno přičíst na vrub dělostřeleckým zásahům za bojů o Olomouc. Všechny chybějící doklady, pokud jsou známy, byly do soupisu vřazeny na patřičná místa, takže přehled je v mezích možností vyčerpávající.

Dotknuli jsme se jen některých podnětů, které skýtá soubor předmětů nastrádaných za více než pět století. Jeho kulturně historický význam je ovšem daleko širší a měl by být podrobně zhodnocen z různých hledisek.⁷

*

Počátky historických zájmů o využití těchto památek souvisejí s prvními česky psanými dějinami Olomouce: Alois Vojtěch ŠEMBERA použil jednoho záznamu (č. 6) jako doplňku vyprávění o význačných návštěvách v Olomouci ke str. 27 „Pamětí a znamenitostí města Olomouce“.⁸ Vedle tohoto letmého použití došlo k prvnímu zveřejnění nejstarších památek právě před sto lety. Autorem popisu je městský radní František PEYSCHA,⁹ který pamětní záznamy do r. 1658, ne vždy správně čtené, otiskl v doslovném přepise, ostatní mladší písemnosti jen ve stručném výtahu. Přehled podává také Wilibald MÜLLER v obou vydáních svých dějin Olomouce.¹⁰ Přepisy všech hlavních záznamů jsou (vesměs dvojmo) uloženy v okresním archivu.¹¹ Při hlavní opravě věže v r. 1900 sepsal některé objevené i nově vložené památky městský úředník Herman DEMAL (viz č. 329—331, 333), který je patrně také autorem soupisu, publikovaného v olomoucké „Die Neue Zeit“ 22. září 1900 (č. 308, 309). Demalovy soupisy však mají široké mezery (nezahrnují např. č. 150—217, 306—327). Přes tyto nedostatky platně pomohly Peyschovy a Demalovy práce při rekonstrukci původního pořádku. Nejnověji bylo použito Peyschova soupisu v díle Nálezy mincí.

¹ Dosa s pamětními předměty byly z věžních knoflíků vyjmuty dne 23. listopadu 1961 ve 14.00 hodin. V knoflíku na hrotnici byly uloženy dosy č. 58—60 a 67, v knoflících víček v rozích helmice dosy č. 334—337. Dosa byly otevřeny dne 14. prosince 1961 za účasti zástupce Vlastivědného ústavu (dr. L. Machýtko) a Okresního archivu (V. Spáčil), den poté byli k prohlídce přizváni zástupci podniků, ústavů, úřadů aj. Dne 18. prosince byly všechny předměty postoupeny ke zpracování Vlastivědnému ústavu.

² KUX, 103.

³ Tamt., 78.

⁴ Podrobně o těchto medailích viz OSN I, 454, Čes. slov. bohov. I, 162, LThK I, 143. — Obdobné doklady byly např. v zákl. kameni kl. klarisek a kopuli kostela sv. Michala v Olomouci.

⁵ Kniha měst. statutů, Okr. arch. Olomouc, MÚOl, rkp. 164, f. 223a.

⁶ OSN. I, 25.

⁷ Odkazují na teoreticky z numismatického hlediska zaměřený článek Z. MALÉHO K nálezu ze slánské radnice, „Numismatické listy“ r. IV., 1960, s. 92. V odborné a vlastivědné literatuře by se našlo množství zpráv o depotech pamětních předmětů. Jen namátkou mohu odkázat na tyto: Pamětní kniha Kralic, str. 204 (Kralice 1578, 1792); PARSCH F. X., Das Stadt-Archiv zu Olmütz, 201, 203, 219 (Olomouc 1789, 1798, 1875); Zprávy SLUKO č. 26, s. 7 (Velké Losiny 1705—1891), Zprávy KVM Olomouc č. 71, s. 58 (Olomouc 1883), Zprávy KVS Olomouc 1960, s. 56, 227 (Olomouc 1839, 1754), Zprávy VÚ Olomouc č. 96, s. 12 (Staré Město pod Sněžníkem 1768—1913); Numismatický časopis 1926, 64 (Praha III, 1752); Numismatický sborník VI, 419, 423—424 (Velké Losiny 1705—1891, Olomouc 1754, Toveř 1862, Haukovice 1860), VII, v tisku (Olomouc 1589, 1676—1741, po 1714, 1839, 1875, 1882, Uničov 1852); Freudenthaler Ländchen 1925, 57 (Malá Morávka 1849, 1877), 1928, 202 (Sobotín 1791), 1930, 25, 98 (Bruntál 1782, 1822, 1849).

⁸ Vídeň 1861.

⁹ Notizen-Blatt 1862, 19.

¹⁰ Geschichte der königlichen Hauptstadt Olmütz, Wien—Olmütz 1882, Olmütz 1895, s. 300—303.

¹¹ Fond MÚOl, jos. reg., R 5.

Soupis

R. 1443 (?)

1. Dřevěné kruhové početní pouzdro na Agnus Dei (č. 2), asi z r. 1860, s něm. nápisem na dně „A. D. z počátku stavby věže“.

2. Pisa, Alexandr I. (1409—1410), vosková medaile Agnus Dei, ve fragmentech.

R. 1548

R. 1551

3. Obal na pamětní zápisy a předměty (č. 4—23) z hrubého voskovaného plátna.

4. Papírový obal s nápisem „Staré památky“ (v něm zápisy a předměty č. 5—23). — Pap. (filigrán oválná kartuše), lat.

5. 1551, srpna 6. Olomouc. Pamětní záznam: Pátého dne před Letnicemi strhl vítr krouhvičku na knoflíku, který městská rada nechala sejmout, nový zhotovit a pozlatit uherským zlatem, bylo zhotoveno také nové vřetení a na ně osazen nový knoflík s Agnus Dei, který byl nalezen v předchozím knoflíku (č. 2); jména současných členů rady a panovníků, na dorsu jména žijících členů starých dvou rad. — Orig., perg., něm. Peyscha, Notizenblatt 1862, 20. Opis Okr. arch. Olomouc, MÚOl, jos. reg. R 5.

R. 1594

6. 1594, května 28. Olomouc. Pamětní zápis. Dne 4. dubna 1594 přijeli cestou do ostřihomského tábora František, vévoda saský, engernský a vestfálský se synem Augustem, a Jáchym, vévoda brunšvický a luneburský se dvěma tisíci jezdci, z nichž někteří svévolníci prostříleli knoflík (radniční věže). Městská rada nechala jej sejmouti, opravit a znovu nasadití pokryvačem Hansem Maierem 28. května 1594. Jména členů rady. Na dorsu zveršování téhož záznamu purkmistrem Tomášem Altmannem. — Orig., perg., něm.-lat. Peyscha, Notizenblatt 1862, 20—21. Opis Okr. arch. Olomouc, MÚOl, jos. reg. R 5.

7. 1594. Olomouc. Tři pamětní hesla s podpisy. — Orig., pap. (filigrán dvouhlavý orel s písm. K na prsou, mitra), lat.-čes. Opis Okr. arch. Olomouc, MÚOl, jos. reg. R 5.

R. 1607

8. 1607. Olomouc. Jména stavebníků (za radu a za obec) v r. 1607, kdy Hans Scholz z Broumova (Brauna) v Čechách, tč. městský stavitel, postavil tuto věž. — Orig., perg., něm. Peyscha, Notizenblatt 1862, 21. Kux, 123. Opis Okr. arch. Olomouc, MÚOl, jos. reg. R 5.

9. 1607, září 13. Olomouc. Pamětní zápis: Knoflík byl opraven, vyčištěn a posazen na vrchol obnovené věže, kryté mědí; vyjmenování stavitelé, městská rada, biskup a kapitula. — Orig., perg., lat. Peyscha, Notizenblatt 1862, 21. Kux, 123. Opis Okr. arch. Olomouc, MÚOl, jos. reg. R 5.

10. 1607. Obal na Agnus Dei (č. 12), vložený Ondřejem Obeslaviem. — Pap. (filigrán dvouhlavý orel s písm. CB na prsou, mitra), něm.

11. Dřevěné kruhové pečetní pouzdro na Agnus Dei (č. 12).
12. Řím, před r. 1607, vosková medaile Agnus Dei (ve fragmentech).

R. 1658

13. 1658, září 3. Olomouc. Pamětní spis: Vyjmenování panovník, zemský hejtman, král. podkomoří, činovníci olomoucké měst. rady, zprávy o švédské okupaci Olomouce 1642, luterských bohoslužbách v kostele sv. Mořice, obležení města císařskými r. 1644, konec švédské okupace 1650, škody na domech způsobené Švédy, 1653 korunovace císaře v Řezně, 1657 úmrtí Ferdinanda III., nastoupení Leopolda I., 1655 vpád Švédů do Polska, 1658 do Dánska. — Orig., perg., lat. Opis Okr. arch. Olomouc, MÚOl, jos. reg. R 5.

14. 1658, září 20. Olomouc. V tento den byl knoflík znovu osazen pokrývačem, který na vrcholu zamával praporem, s druhem tloukl na buben a vystřelil 20 ran. Jména turněřů a hudebníků. — Orig., perg., něm. Peyscha, Notizenblatt 1862, 22. Opis. Okr. arch. Olomouc, MÚOl, jos. reg. R 5.

15. 1658, září 21. Olomouc. Pamětní záznam radního Jana Rudolfa Hirsche. Uved. dne o 2. hod. odpo. byl horní největší knoflík radniční věže znovu osazen pokrývačem Václavem Dolečkem, obsah knoflíku 7 měřic, inspektor staveb. úřadu vložil zlatý půldukát (č. 16), týž purkm. Jiří Adam Bírta z Brandenfelsu spravuje stavební úřad pátý rok, pod jeho dohledem bylo postaveno pět mostů, oba jezy u Rohelské brány, nově postaveny vyhořelé masné krámy, před Dolní branou zřízena ledkárna, která vyrobila přes 45 centů sanytru, městská zeď pokryta, zřízena cihelna, postaveno nové patro na věži, opraveny všechny městské věže se schodišti. přeložena Morava nad Kl. Hradiskem; ceny obilí. — Orig., perg., něm. Peyscha, Notizenblatt 1862, 22. Opis Okr. arch. Olomouc, MÚOl, jos. reg. R 5.

16. Uhry, Ferdinand III. (1625—1657), Kremnica. zlatý odražek denáru 1642 (1). — Miller—Aichholz, 140. — Peyscha, Notizenblatt 1862, 19. Nálezy mincí 4081.

17. Obal s nápisem „Císařský rychtář“ (v něm. mince č. 18—20). — Pap., lat. Peyscha, Notizenblatt 1862, 20.

18. Čechy, Leopold I. (1657—1705). Praha. velký korunovační peníz 1656 (1). — Čermák—Skrbek 737. Peyscha, Notizenblatt 1862, 20. Nálezy mincí 4081.

19. Slezská knížectví. Vratislav biskupství. arciv. Karel Rakouský (1608—1624), groš 1622 (1). — Peyscha, Notizenblatt 1862, 20. Nálezy mincí 4081.

20. Uhry, Leopold I. (1656—1705), malý korunovační peníz 1655 (1). — Peyscha, Notizenblatt 1862, 20. Nálezy mincí 4081.

21. Podpis 4 členů TJ, z nichž jeden přiložil španělský křížek (uvnitř složeného listu se 2 perlami, č. 22, 23). — Pap. (filigrán, kříž, jeho jetelové konce v mezikruží s písm. HW), lat.

22. Španělský křížek. plochý, dvouramenný, rozšířené konce, mosaz.

23. 2 perly ze slonoviny (pův. 3).

R. 1700

24a 1700, prosince 10. Olomouc. Pamětní zápis: Knoflík stržen vichřicí 17. listopadu 1700, 10. prosince znovu osazen. — Orig., perg., lat.

R. 1704

24b 1704 srpna 23. Olomouc. Pamětní zápis o opravě věže, politické situaci v Evropě; výčet hodnotářů a cen. — Opis, pap., lat. Okr. arch. Olomouc, MÚOl, jos. reg. R 5.

R. 1751

25. 1751, července 15. Olomouc. Pamětní spis s chronogramem, zpráva o výstavbě pevností, vojenské posádce, výčet přírážek na různé potřeby, snahy o svatořečení Jana Sarkandra, 600. výročí premonstrátů na Hradisku, vyjmenování panovníci, olomoucký biskup, král. podkomoří, městská rada a úřednictvo, ceny potravin. — Orig., pap., lat.; poškozeno (asi za bojů 1945). Opis Okr. arch. Olomouc, MÚOl, jos. reg. R 5.

R. 1811

26. 1811. května 24. Olomouc. Pamětní zápis: Jména panovníka, zemského gubernátora, arcibiskupa, krajského hejtmana, městské rady olomoucké, za nichž byl vězní knoflík větrem poškozený znovu osazen Františkem Rodekerem, zpráva o státním bankrotu, ceny plodin, masa aj., v závěru chronogram. — Orig., pap., lat.

27. 1811, června 1. Olomouc. Pamětní zápis, jméno panovníka, městské rady a úřednictva, ceny životních potřeb, chronogramy. — Orig., pap., lat.

28. 1811, června 10. Olomouc. Pamětní záznam: Věžní knoflík poškozený vichřicí a s vřetenem nakloněný byl znovu osazen tesařským mistrem Janem Walentou. Jména členů a úředníků magistrátu, ceny životních potřeb, dostatek bankocetlí, oprava orloje Martinem Brigelem a jeho synem z Eisslingen ve Švábsku. — Orig., pap. (filigrán N2/JANOWITZ/GR. KANZLEI/SIEBER), něm.

29. 1378, listopad 8. Olomouc. Jošt, markrabí moravský, svoluje, aby si měšťané směli vystavět radní dům, vedle něho dům kupecký. V tomto domě budiž měšťanům dovoleno postavit a zřídit stánky, v nichž by kroječi, soukeníci, kožišníci, ševci, koželuzi a jiní obchodníci směli v tržní dny, a nikde jinde, svá zboží prodávat, aby plat ze stánků šel ve prospěch města na věčné časy. — Opis, pap., lat. Parsch č. 38. CDM XI, str. 120, č. 130.

30. Obal na pamětní zápis (č. 31). — Pap. (filigrán pták).

31. 1811. Satirické šestiverší na státní bankrot s chronogramem. — Pap. (filigrán IHS IW), lat.

32. 1796, srpna 19. Vídeň. Patent Františka II. o nových bankocetlích. — Pap., něm., tisk.

33. 1811, února 20. Vídeň. Finanční patent Františka I. — Pap., něm.-čes., tisk.

34. 1811, února 20. Vídeň. Finanční patent Františka I. — Pap., něm.-čes., tisk.

35. 1811, Olomouc. Pamětní záznam o náladě kolem vydání finančního patentu, který přiložen. Při osazení knoflíku pracovali mědikovec Ignác Werner (vyrobil plechovou krabici) a tesař Jan Valenta. — Orig., pap., něm.

36. Bankocetle 5 zl. (vyjmuto r. 1888).

37. Bankocetle 10 zl. (vyjmuto r. 1888).

38. Bankocetle 25 zl. (vyjmuto r. 1888).

39. Bankocetle 50 zl. (vyjmuto r. 1888).

40. Bankocetle 100 zl. (vyjmuto r. 1888).

41. Bankocetle 500 zl. (vyjmuto r. 1888).

42. Bankocetle 1000 zl. (vyjmuto r. 1888).

43. 1811, června 15. Olomouc. Pamětní zápis: Vichřicí byl stržen levý knoflík, magistrát dal opravit také ostatní, ježto pravý byl proražen koulí. Nákrés a osazení všech čtyř knoflíků provedl tesařský mistr Jan Valenta, mědikovecký mistr je opravil, plechové pouzdro zhotovil klempířský mistr Ignác Werner, vyobrazení současné módy kominík Josef Ludwig (č. 44). Seznam přiložených mincí, darovaných Františkem Albertem. — Orig., pap. (filigrán dvouhlavý orel?), něm. Na polovině otisk kresby (č. 44).

44. Josef Ludwig, oboustranná drobnomalba na pergameni z r. 1811; příslušník ozbrojeného měšťanského sboru (muž a žena v dobovém obleku. List 17,5×21,5 cm, obr. 14×18 cm. — Vyjmuto r. 1888 z věžního knoflíku proti Terežské ulici. Muzeum Olomouc, st. č. 1779, nové V-385.

45. Papír, obal na mince (č. 46–52) se zbytkem filigránu (obdoba č. 321).

46. Rakousko, František I. (1792–1835), Vídeň, 15krejcar 1807 (1).

47. Dolní Rakousy, František II. (1792–1835), Vídeň, 6krejcar 1800 (1).

48. Dolní Rakousy, František II. (1792–1835), Vídeň, ½krejcar 1800 (1).

49. Dolní Rakousy, František II. (1792–1835), Vídeň, ¼krejcar 1800 (1).

50. Uhry, František I. (1792–1835), Smolník, 30krejcar 1807 (1).

51. Uhry, František II. (1792–1835), Smolník, 3krejcar 1800 (1).

52. Uhry, František II. (1792–1835), Smolník, krejcar 1800 (1).

53. 1811, června 8. Olomouc. Dopis budoucím u příležitosti opravy knoflíku poškozeného střelbou, vyličen současný úpadek mravů, poznámka o přiložené bankocetli (č. 54). — Pap., něm.

54. Dolní Rakousy, Vídeň, bankocetle 1 zl. z 1. 1. 1800, č. 400144 (1).

55. 1811, června 10. Olomouc. Pamětní zápis klempířského učně Jana Wegnera. — Pap., něm.

56. Počátek českého soukromého dopisu, v němž asi původně zabaleny hrací karty (č. 57).

57. 3 hrací karty.

R. 1825

R. 1860

58. Válcová doska z pocínovaného plechu Ø 13,5 cm, v. 34,5 cm, na víku značkováná Janem Wägnerem v Olomouci.

59. Válcová doska z pocínovaného plechu, Ø 13,5 cm, v. 34,5 cm.

60. Válcová doska z pocínovaného plechu, Ø 13,5 cm, v. 21 cm.

61a 1860, září 1. Chronodistichon řed. gymnasia Karla Jindřicha Wibirala, popisující současnou evropskou situaci. — Orig., pap., lat. Opis Okr. arch. Olomouc, MÚOl, jos. reg. R 5.

61b 1860, září 15. Olomouc. Pamětní zápis: Poškozený věžní knoflík byl znovu pozlacen a 15. září 1860 osazen, jméno panovníka, odkaz na městský schematismus (č. 94), jméno starosty, v závěru chronogram. — Opis, pap., lat. Okr. arch. Olomouc, MÚOl, jos. reg. R 5.

62. 1860, září 15. Olomouc. Pamětní spis při novém osazení knoflíku velké radniční věže v uved. den. Dne 1. září 1860 o 4. hod. odpo. byl sejmut knoflík pokrývačem Vincencem Mildnerem z Pruského Slezska, práce byla provedena pomocí žebře během $\frac{3}{4}$ hodiny za spolupráce tesaře Františka Karrase. Knoflík byl poškozen na 8 místech střelami, podle záznamu z r. 1658 zaletováním opraven, váha knoflíku 73 funtů, po sejmutí opraven mědikovcem Josefem Tapferem, pozlacen pasířem Františkem Schönerem, spotřebováno 30 císař. dukátů. Větrná korouhvička vážící 76 funtů pozlacená, na ni namalován městský znak a říšský orel. Technický popis helmice, výška věže od úrovně náměstí po hrot korouhvičky 39 sáhů. Historické poznámky o přeměně města v pevnost, soupeření s Brnem, rušení university, návrh městského statutu, slavnost blahořečení Jana Sarkandra, olomoucká delegace u papeže v Římě. Personalita měst. správy jsou v příloženém Peyschově Schematismu (č. 94), změny ve funkci místodržitele. — Orig., perg., něm. Opis Okr. arch. Olomouc, MÚOl, jos. reg. R 5.

63. Pouzdro potažené koží (uvnitř č. 64, 65).

64. 1860, září 11. Olomouc. Veršovaný záznam Josefa Waschauera o přiloženém Agnus Dei (č. 65). — Pap., něm.

65. Řím, Benedikt XIV. (1740—1758), vosková medaile Agnus Dej.

66. 1860, srpna 21. Pamětní záznam Vincence Mildnera, pokrývače z Arnoltic, o osazení knoflíku na rohové věži v uved. den. — Pap., něm. poškozeno.

67. Dřevěné trubkové pouzdro na papír, svitek (č. 68).

68. 1860. Zápis Josefa Zeilera. — Papír je zpráchnivělý, určeno podle záznamu H. Demala z r. 1860.

69. 1860, Olomouc. Církevní personálie v Olomouci. — Pap., lat.

70. 1851, května 31. Olomouc. Poděkování Františka Josefa 5. Olomučanům za přijetí při setkání s ruským carem. — Pap., čes.-něm., tisk.

71. 1853, září 12. Olomouc. Dopravní taxy pro fiakristy a námezdní kočí v Olomouci, vydané policejním komisariátem. — Pap., něm., tisk.

72. 1858, Olomouc. Oznámení zádušních bohoslužeb za Josefa Radeckého z Radče 22. ledna v měst. far. kostele sv. Mořice, vydané měst. výborem. — Pap., něm., tisk.

73. Sechszenter Jahresbericht über den Zustand der Kleinkinder-Bewahranstal in der königl. Hauptstadt Olmütz mit Ende des Jahres 1859. Olmütz 1860.

74. 1860. Olomouc. Seznam 44 subskribentů na fotografické snímky radniční věže. — Pap., něm.

75. 1860, října 15. Olomouc. Průvodní text Herrmana Haubenreissera, fotografa z Berlína (nar. 1819) k přiloženým 8 fotografiím (č. 77—84) s technickými údaji. Věž radnice byla fotografována 6. září 1860 ze zvonice kostela sv. Mořice, větrno, škodlivé účinky prachu, fotografováno po 2 dny, expozice 15—25 vteřin, 80 mm čočka, clona 12 mm. Mokrý desky pokryty kolodiem jódovým a brómovým, vyvolány železem s kyanovou fixází. Suchých desek nebylo použito, ježto pokrývač chtěl býti na snímku. (O pozitivních otiscích jsou poznámky rozepsány u č. 77—84). — Pap., něm.

76. Obal z voskovaného papíru na fotografie.

77. Fotografie č. 1. Olomouc. Radniční věž. Jednostranně škrobem a kyselinou citronovou preparovaný ministerský papír, fixáž nasyceným chlorostříbrnatým natronem, s voskovým povlakem. — Dupl. Okr. arch. Olomouc, MÚOl, jos. reg. R 5. Reprod. Kux, str. 79.

78. Fotografie č. 2. Táž jako č. 1, fixírovaná jen zcela čerstvým natronem, bez voskového povlaku.

79. Fotografie č. 3. Táž jako 2, ale zcela napojená voskem. Rozdílný negativ.

80. Fotografie č. 4. Soleno obyčejným chloridem stříbrnatým se zlatým barvením a něco starší natronovou fixází. Negativ týž jako u č. 3.

81. Fotografie č. 5. Olomouc, Horní náměstí. Postup jako u č. 1.

82. Fotografie č. 6. Olomouc, sloup N. Trojice. Postup jako u č. 1.

83. Fotografie č. 7. Záběr týž jako č. 6, rozdílný negativ. Fotografický papír preparován jako u č. 1, ale jako u č. 4 barven zlatem a fixírován zcela čerstvým natronem.

84. Fotografie č. 8. Vincenc Mildner, pokrývač z Arnoltic v Pruském Slezsku, 15. září 1860. Postup jako u č. 7.

85. Die Neue Zeit. Olmützer Zeitung. XIII. Jahrg. Nro. 203, Dienstag 4. September 1860.

86. Die Neue Zeit. Olmützer Zeitung. XIII. Jahrg. Nro. 204, Mitwoch 5. September 1860.

87. Die Neue Zeit. Olmützer Zeitung. XIII. Jahrg. Nro. 206. Freitag 7. September 1860.
88. Die Neue Zeit. Olmützer Zeitung. XIII. Jahrg. Nro. 206. Freitag 7. September 1860.
89. Die Neue Zeit. Olmützer Zeitung. XIII. Jahrg. Nro. 207. Samstag 8. September 1860.
- Wurmová č. 873.
90. Wibiral, Carl H.: Jahres-Bericht über das k. k. Gymnasium zu Olmütz während des Schuljahres 1859. Olmütz 1859.
91. Wibiral, Carl H.: Jahres-Bericht über das k. k. Gymnasium zu Olmütz während des Schuljahres 1860. Olmütz.
92. Bartsch, Josef August: Olmütz im Jahre 1758 und seine frühere Kriegsgeschichte. Olmütz 1858.
93. Geschäftsordnung für die Gemeindevertretung der k. Hauptstadt Olmütz. 1851.
94. Peyscha, Franz: Olmützer Stadt-Schematismus. Olmütz 1859.
95. J[anuschofsky], O[hm]: Das hundertjährige Entsatz-Jubiläum der königl. Hauptstadt und Reichsgrenzfestung Olmütz. Olmütz 1858.
96. Olmützer katholischer Kalender auf das Jahr nach Christi Geburt 1860, welches ein Schaltjahr von 366 Tagen ist. Olmütz.
97. Sechster Jahresbericht über die k. k. Oberrealschule zu Olmütz im Schuljahre 1860. Olmütz 1860.
98. Cedula král. měst. divadla v Olomouci na zahajovací představení veselohry „Ein Kind des Glücks“ 15. září 1860. — Pap., něm.
99. Bericht über die vierte Versammlung der Mitglieder der mähr. Apotheker-Vereins, am 27. September 1859 zu Olmütz. 1859.
100. Bericht über die gelegenheitlich der Final-Versammlung der Mitglieder des mähr. Apothekervereins am 16. Juli 1860 zu Olmütz gefassten Beschlüsse. Zu Nr. 16 des 14. Jahrganges der österr. Zeitschrift für Pharmacie.
101. Achter Jahresbericht über den Musik-Verein in der königl. Hauptstadt Olmütz mit Ende des Vereinsjahre 1859. Olmütz.
102. 1860, září 15. Olomouc. Zpráva Karla - Osolsobie o finančním stavu chudinského ústavu a pohřebního spolku a o vydání 10krejcarových poukázek. — Pap., něm.
103. Uhry, Ofen 1. srpna 1849, papír. poukázka 10 kr. (1). (Příl. k č. 102).
104. Hudební program řadového pěšího pluku č. 60, 6. srpna 1860. — Pap., něm.
105. 1860, dubna 16. Olomouc. Provolání starosty Kreimla spoluobčanům o přípravách k cestě do Říma k blahorečení Jana Sarkandra 6. května 1860. — Pap., něm., tisk.
106. 1860, června 4. Olomouc. Zpráva starosty Kreimla o cestě do Říma u příležitosti beatifikace Jana Sarkandra. — Pap., něm., tisk.
107. 1860, září 6. Olomouc. Program slavnosti u příležitosti beatifikace Jana Sarkandra v Olomouci 22.—25. září 1860. — Pap., čes., tisk.
108. 1860, září 6. Olomouc. Program slavnosti u příležitosti beatifikace Jana Sarkandra v Olomouci 22.—25. září 1860. — Pap., něm., tisk.
109. 1868, srpna 20. Olomouc. Pořadový seznam čestných občanů Olomouce, důstojníků a poddůstojníků C. k. privilegovaného a organisovaného měšťanského sboru, stav 4. června 1858. — Pap., něm. Poškozeno střelbou 1945.
110. 1860, září 1. Olomouc. Pořadový seznam čestných občanů Olomouce, důstojníků a poddůstojníků C. k. privilegovaného a organisovaného měšťanského sboru, stav 31. srpna 1860. — Pap., něm.
111. 1860, září 12. Přehled garnisony pevnosti Olomouce v r. 1860. — Pap., něm.
112. Olomouc. Arcibiskupský palác od vých., po r. 1848. Kolorovaná litografie F. Kaliwody, s podpisem nakladatele F. Domka. — Ikonografie č. 190.
113. Olomouc. Horní náměstí od sz., 1857. Barevná litografie podle kresby F. Kaliwody. — Ikonografie č. 225.
114. Mučení Jana Sarkandra. Mědirytina. REVERENDVS DOMINVS IOANNES SARCANDER DE SKOCZOVIA PAROCHVS HOLÖSCHOVIENSIS DIOECESIS OLOMVCENSIS MENSE FEBR.^o A.^o MDCXX MARTYRIO EFFECT. Tobias Biden sculp. Víen. Diese Copey ist dem, in Anno 1620. in Wienn gestochenē Originali in allē gleichförmig in Anno 1725 aber in Olmütz abgestochen undt bey mier zu finden Ant. Freindt. sc. Olom. Obr. 11,2×20,8 cm, deska 11,7×21,1 cm, pasp. 20,3×33,1 cm.
115. Jan Sarkander a výjevy z jeho života. Kamenorytina s podtiskem. B. JOHANNES SARCANDER Parochus et Martyr. Lith. u. Verlag b. F. Domek i Olmütz Msg No 313. Obr. 9,8×13,9 cm, pasp. 13,9×21,9. Přilepen lístek s život. daty, podpis Františka Domka.
116. Mildner, Vincenz: Andenken, den Bewohnern der kön. Hauptstadt Olmütz bei gelegenheit der Knopfaufestzung auf den Rathausturm im September 1860 gewidmet vom ehrfurchtsvoll Gefertigten. Leták s básní pokrývače.
117. Eliris. Ženské módy.

118. *Elris*, roč. VIII., 1856, č. 17. Ženské módy.
119. *Elris*, roč. IX, 1857, č. 25. Ženské módy.
120. *Elris*, roč. 1857, č. 29. Ženské módy.
121. *Elris*, roč. IX, 1857, č. 33. Ženské módy.
122. *Elris*, roč. IX, 1857, č. 37. Ženské módy.
123. *Elris*, roč. X, 1859, č. 25. Ženské módy.
124. *Théorie de l'art du tailleur*, Mai 1857. Mužské módy.
125. Zur „*Penelope*“ 1860 No 1. Januar. Ženské módy.
126. *Le Salon*. 1860 No 1. Ženské módy.
127. *Beilage zur allgemeinen Musterzeitung*. Juli 1860. Ženské módy.
128. 1860, září 11. Olomouc. Záznam knihkupce Eduarda Hölzla k přiloženým litografiím Horní náměstí v Olomouci z r. 1857 (č. 113), 7 malým pohledům Olomouce z r. 1846 (č. 129–135) a 8 krojovým obrazům z r. 1856 (č. 137–144). — Pap., něm.
129. Olomouc. Celk. pohled od jz., 1846. Kolorovaná litografie. — Ikonografie č. 216.
130. Olomouc. Horní náměstí od z., 1846. Kolorovaná litografie. — Ikonografie č. 217.
131. Olomouc. Radnice od v., 1846. Kolorovaná litografie. — Ikonografie č. 218.
132. Olomouc. Dolní náměstí od sz., 1846. Kolorovaná litografie. — Ikonografie č. 219.
133. Olomouc. Kostel sv. Mořice od sv., 1846. Kolorovaná litografie. — Ikonografie č. 220.
134. Olomouc. Arcib. residence a zbrojnice od z., po r. 1848. Kolorovaná litografie. — Ikonografie č. 221.
135. Olomouc. Kl. Hradisko od jz., 1846. Kolorovaná litografie. — Ikonografie č. 222.
136. *Aus dem Volksleben in Mähren u. Schlesien*. Verlag von Ed. Hölzel in Olmütz. Obal na cyklu litografií (č. 137–144).
137. Barevná litografie. Schlesier. Slezaci. Ob. 12,6×9,3 cm, pásp. 25,5×20,5 cm.
138. Barevná litografie. Slowaken u. Bauern aus dem Brünner Kreise. Slováci a lid od Brna. Rozměry u č. 137.
139. Barevná litografie. Hanaken auf der Wallfahrt. Hanáci na pouti. Rozměry u č. 137. — Lid. umění na Hané, obr. 52.
140. Barevná litografie. Wallachen. Valaši. Rozměry u č. 137.
141. Barevná litografie. Mährische Bauernstube. Jizba. Rozměry u č. 137.
142. Barevná litografie. Tanzmusik an der Bečwa. Zabečáci. Rozměry u č. 137.
143. Barevná litografie. Hanakische Bauernhochzeit. Svatební veselí na Hané. Rozměry u č. 137. — Lid. umění na Hané, obr. 51.
144. Barevná litografie. *Aus dem Hradischer Kreise*. Od Luhačovic a Lukova. Rozměry u č. 137.
145. 1860, září 15. Olomouc. Dopis starosty Františka Kreimla budoucím, aby ho vzpomínali. V záhlaví kamenorytina pohledu na Olomouc od jz. v slepotiskovém orámování. — Pap., něm. Aplikace litografie, srv. Ikonografie č. 216.
146. 1860, září 15. Olomouc. Přehled cen potravin v Olomouci v září 1860. — Pap. (filiigrán F. W.), něm. vyplněný tiskopis.
147. 1860, září 12. Olomouc. Ceny obilí v Olomouci na týdenním trhu v uved. den. — Pap., něm., vyplněný tiskopis.
148. *Provisorische Gemeindeordnung für die k. Hauptstadt Olmütz, welche Seine kaiserl. königl. Majestät mit allerhöchster Entschliessung vom 6. September 1850 allergnädigst zu genehmigen geruht haben*. 1850.
149. *Plan des Gemeinde Verwaltung Gebäudes No 367 welches früher für das kk. Festungscommando vermietet war seit dem Jahre 1850 nach Vermiethung des Rathauses an das hohe Aerar für die kk. Gerichtsbehörden, und nach dem Neubau 1852 des rückwärtigen u. rechten Hofflügel zu Gemeindezwecken verwendet wurde*. Ant. Dubniak Bauverwalter. Půdorys přízemí, I. a II. poschodí. Měřítko: 16 víd. sáhů = 108 mm, 30 paříž. metrů = 106 mm. Orientace S. Kresba tužkou, texty perem. Legenda něm. Pap., 33,8×24,1 cm.
150. *Statuten des Olmützer Begräbniss-Vereins, welche am 18. Juni 1853 von der hohen k. k. mähr. Statthalterei bestätigt wurden*.
151. *Předpis o německém vyučování na českých nebo smíšených školách*. — Pap., něm., tisk.
152. Válcová doska z mosazného plechu na platidla aj. (č. 153–183), Ø 6,5, v. 7,5 cm.
153. Nápis „Císař Napoleon“ na obalu z modrého papíru na medaili (č. 154). — Pap., lat.
154. *Francie, Napoleon I. (1804–1814), Denon dir., Andrieu f., medaile na zvolení císařem an XIII (1)*.
155. Obal na medaili (č. 156) s nápisem „Anglie má býti okupována, postrádající sílu rady, učinila se změkčilou.“ — Pap., lat.

156. Francie, Napoleon I. (1804—1814), Droz ... f., Denon dir., protianglická medaile (1).
157. Nápis „Peníze 19. století“, obal ražeb č. 158-162. — Pap., lat.
158. Rakousko, František I. (1792—1835), Vídeň, 15krejcar 1807 (1).
159. Rakousko, František Josef I. (1848—1916), Vídeň, krejcar 1860 (1).
160. Uhry, Ferdinand I. (1835—1848), Kremnica, krejcar 1848 (1).
161. Uhry, František Josef I. (1848—1916), Vel. Baňa, 3krejcar 1849 (1).
162. Uhry, František Josef I. (1848—1916), Vel. Baňa, 3krejcar 1851 (1).
163. 1860, září 14. Olomouc. Pamětní záznam Josefa Blahy, hosp. správce, o věnování zlatníku (č. 164), který v něm zabalen. — Pap. (filigrán lev ve skoku, korunovaný, v pravé přední tlapě žezlo), něm.
164. Rakousko, František Josef I. (1848—1916), Vídeň, J. D. Böhm-Weiss, zlatník na sňatek císaře 24. 4. 1854 (1). — Čermák-Skrbek č. 1519.
165. 1860, září 14. Olomouc. Pamětní záznam soustružníka Jana Grosse o přiloženém šroubovacím dvoukrejcaru (č. 166) a stříbrném dvacetníku (č. 167) v jeho dutině. — Pap., něm.
166. Rakousko, Ferdinand I. (1835—1848), Vídeň, šroubovací 2krejcar 1848 (1), na vnitřní straně aversu „Johann Gross /Drexlermeister/Olmütz 15/9/ 1860“. Uvnitř 20krejcar (č. 167).
167. Čechy, Ferdinand V. (1835—1848), Praha, 20krejcar 1848 (1).
168. Nápis „Císař rakouský 1804“ na obalu žetonu (č. 169). — Modrý pap., lat.
169. Rakousko, František II. (1792—1835), Vídeň, žeton na povýšení habsburského soustátí na císařství 1804 (1).
170. Schlosser, J. A.: Denkmünze zur Erinnerung des 13. 14. und 15. März 1848. Wien bei Sigmund Beermann's Wittwe und Sohn. Popis a okolnosti vydání přiložené mince (č. 171). — Žlutý papír, tisk, titul na dorsu.
171. Rakousko, Drentwett, pamětní medaile na 13.—15. březen 1848 (1).
172. Záznam o věnování medaile (č. 173) Emilem Blahou, stud. vídeňské polytechniky. — Pap., něm.
173. Rakousko, František Josef I. (1848—1916), medaile na uzdravení 1953 (1).
174. Pap. obal na pamětní minci (č. 175).
175. Rakousko, František Josef I. (1848—1916), pamětní mince na sňatek s Alžbětou (1).
176. Rakousko, Ferdinand I. (1835—1848), Vídeň, J. D. Boehm, záslužná medaile průmyslové výstavy 1845, udělená mechanické přádelně v Sumperku (1). — Čermák-Skrbek č. 1506.
177. Rakousko, kolek 6 kr.
178. Rakousko, František Josef I. (1848—1916), peněžní poukázka 6 kr. 1849 (1).
179. Dolní Rakousy, František II. (1792—1835), vídeňská bankocetle 10 zl., č. 602984, 1800 (1).
180. Francie, assignát 5 livres, série 10975, an 4 (1).
181. Francie, assignát 25 sols, série 813, an 4 (1).
182. Obal se záznamem „Aluminium poprvé získané r. 1855“ (uvnitř č. 183). — Pap., lat.
183. Aluminiový drát z r. 1855, Ø 0,4 mm, v kruhovém čtyřnásobném svitku, Ø 1,8 cm.
184. Papírový obal, navinutý na válcové dase (č. 152).
185. Pamětní zápis dr. Schimka a Jana Schröttera s chronogramy 1859, 1860. Navinut na válcové dase (č. 152). — Pap., lat.
186. Kruhovlá krabička na medaili (č. 187).
187. Morava, arcib. Olomouc, Bedřich Fürstenberk (1853—1892), C. Radnitzky, intro-nisační medaile 1853 (1). — Mayer č. 548.
188. Pouzdro na medaili (č. 189).
189. Morava, město Olomouc, K. Lange, pamětní medaile na nástup Františka Josefa I. na trůn 2. 12. 1848, bronz, 1853 (1). — Čermák-Skrbek č. 1516.
190. 1860, září 15. Olomouc. Soupis a poznámky k přiloženým platidlům (č. 191-195), věnoval Jan Josef Klob. — Pap., něm.
191. Rakousy, František II. (1792—1835), Vídeň, 12krejcar 1795 (1).
192. Uhry, Leopold I. (1656—1705), Kremnica, 6krejcar 1669 (1).
193. Uhry, Marie Terezie (1740—1780), Kremnica, 15krejcar 1743 (1).
194. Uhry, František II. (1792—1835), Kremnica, 7krejcar 1802 (1).
195. Rakousko, Vídeň, bankocetle 5 zl., č. 70110, 1806 (1).
196. 1860, září 15. Olomouc. Poznámky o uherských platidlech, přiložených Konrádem Zbitkem (č. 197, 198). — Pap. (firemní účetní tiskopis), něm.
197. Uhry, revoluce, poukázka uh. komerční banky 2 zl., č. 52028, b. l. (1).
198. Uhry, František Josef I. (1848—1916), peněžní poukázka 10 krejcarů z 1. 8. 1849 (1).

199. 1860, září 15. Olomouc. Pamětní záznam nám. purkmistra Františka Grima: přiložené dvě mince [č. 200, 201] byly v oběhu 1860, platily 1 krejcar rak. čísla, do zlatého rak. čísla jich bylo sto. — Pap., něm.

200. Rakousko, František Josef I. (1848—1916), Vídeň, 1 krejcar 1859 [1].

201. Uhry, František Josef I. (1848—1916), Kremnica, 1 krejcar 1859 [1].

202. Krabička továrny psacích per Eduard Bühler ve Vídni (uvnitř zápis a medaile č. 203-208).

203. 1860, září 1. Olomouc. Soupis rodiny Josefa Webra, zlatníka v Nožířské ul. č. 313 v den sejmutí knoflíku. Přiloženy medaile [č. 204-208]. — Pap., něm. Na rubu firemní reklama.

204. Rakousko, František Josef I. (1848—1916), medaile na narození kor. prince Rudolfa 1858 [1].

205. Rakousko, František Josef I. (1848—1916), medaile na narození kor. prince Rudolfa 1858 [1].

206. Rakousko, Vídeň, A. Pittner, medaile na odhalení pomníku arciv. Karla 22. 5. 1806 [1].

207. Rakousko, medaile na úmrtí pol. marš. Radeckého 5. 1. 1858 [1].

208. Oválná medailka Pius IX./Jan Sarkander.

209. 1860, září 15. Olomouc. Kruhová krabička s firemní nálepkou a připsy Klementa Ramerta o dělení papírových platidel 1848, uvnitř jejich ukázky [č. 210, 211].

210. Rakousko, polovina 6krejcarové poukázky [1].

211. Rakousko, čtvrtina zlatkové poukázky [1].

212. Kožená schránka se 2 pečetěmi, a nápisem „W[ilhelm] S[inger] 13. Septbr. 1860“, uvnitř předměty č. 213-217.

213. 1860, září 13. Olomouc. Pozdrav hejtmana 60. pěšího pluku Viléma Singera v. Wallmoor. — Pap., něm.

214. Dokonáno jest. Kolorovaná ocelorytina Mayerova ústavu v Norimberku, podle Dürera. 6,9×9,5 cm.

215. Navštívenka hejtm. Wilhelma Singera, Wallmoor. — Pap., něm.

216. Papírový obal na minci [č. 217].

217. Uhry, Ferdinand I. (1835—1848), Kremnica, 20krejcar 1848 [1].

R. 1888

218. 1888, po červenci 8. Olomouc. Pamětní záznam Lepolda Gramela: 8. července 1888, o císař. svátku, se za vichřice otočily kolem obou jižních knoflíků dlouhé vlajky, přičemž se uvolnila zpuchřelá vřetena. Při opravě byly vyňaty a uloženy v museu bankocetle 5, 10, 25, 50, 100, 500 a 1.000 zl. [č.36-42] a dobová kresba módy r. 1811 [č. 44]. Poznámka o ceně papíru. — Pap., něm.

219. 1888, července 13. Olomouc. Pamětní zápis: krabici vyrobil klempíř Antonín Borrée, opravu východní věže provedl pokrývač Karel Klein. — Pap., něm.

R. 1900

220. 1900, září 20. Olomouc. Pamětní spis při novém osazení pozlaceného knoflíku na radniční věži 23. září 1900, který byl sejmut s větrnou korouhvičkou 5. září 1900, provedl pokrývačský mistr Václav Prohaska z Uničova se dvěma pomocníky. Všechny v knoflíku uložené zápisy a předměty byly většinou neporušeny, sepsány a vráceny na původní místo. V období od schválení městského statutu v r. 1866 došlo ke změně říšské pevnosti v otevřené město, popsán postup rušení pevnosti, výčet staveb veřejných objektů, obytných domů, zakládání sadů, škol, personálie arcibiskupů a starostů v tomto období, současné složení městské rady. Přání, aby město vzkvétalo, rostlo, prospívalo a zůstalo německým. — Perg., něm.

221. Papírový obal na fotografii K. Brandhubra [č. 222].

222. Karel Brandhuber, starosta. Fotografie s autografem a datem 21. září 1900. Fotograf S. Wasservogel v Olomouci.

223. Papírový obal s označením počtu 45 (správně 44) pohlednic [č. 224-267].

224. Olomouc. Pohlednice.

225. Olomouc. Arcib. residence, Hradská brána. Pohlednice.

226. Olomouc. Radnice s orlojem a sloupem N. Trojice. Pohlednice.

227. Olomouc. Sloup. N. Trojice na Horním náměstí. Pohlednice.

228. Olomouc. Astronomický orloj. Pohlednice.

229. Olomouc. Astronomický orloj. Pohlednice.

230. Olomouc. Horní náměstí. Pohlednice.

231. Olomouc. Horní náměstí. Pohlednice.

232. Olomouc. Horní náměstí s Cesarovou kašnou. Pohlednice.

233. Olomouc. Horní náměstí. Pohlednice.
234. Olomouc. Horní náměstí (kavárna Hirsch, divadlo, hotel Lauer). Pohlednice.
235. Olomouc. Dolní náměstí. Pohlednice. Označen dům starosty K. Brandhubra.
236. Olomouc. Dolní náměstí. Pohlednice.
237. Olomouc. Náměstí Františka Josefa. Pohlednice.
238. Olomouc. Náměstí Maxe Josefa, kostel sv. Michala, seminář. Pohlednice.
239. Olomouc. Nábřežní ulice. Pohlednice.
240. Olomouc. Alžbětina ulice s elektrickou pouliční dráhou. Pohlednice.
241. Olomouc. Alžbětina ulice. Pohlednice.
242. Olomouc. Nádražní ulice. Pohlednice.
243. Olomouc. Alejní ulice. Pohlednice.
244. Olomouc. Ostružnická ulice. Pohlednice.
245. Olomouc. Terežská ulice. Pohlednice.
246. Olomouc. Prodloužená Terežská ulice. Pohlednice. Připsáno 23. 9. 1900 Mizi Schmid.
247. Olomouc. Městská tržnice, Kateřinská ulice. Pohlednice.
248. Olomouc. Parková ulice. Pohlednice.
249. Olomouc. Dóm. Pohlednice.
250. Olomouc. Dómské děkanství. Pohlednice.
251. Olomouc. Kostel sv. Mořice. Pohlednice. Připsáno 23. 9. 1900 Mimi Winkler.
252. Olomouc. Severní nádraží. Pohlednice.
253. Olomouc. Německá vyšší reálka. Pohlednice.
254. Olomouc. Měšťanský pivovar, restaurace. Pohlednice.
255. Olomouc. Střelnice (výstaviště). Pohlednice.
256. Olomouc. Tělocvična. Pohlednice.
257. Olomouc. Michalský park. Pohlednice.
258. Olomouc. Michalský výpad. Pohlednice.
259. Olomouc. Rozšířený Michalský park. Pohlednice.
260. Olomouc. Městský park, labutí rybník. Pohlednice.
261. Olomouc. Městský park, hudební pavilón. Pohlednice.
262. Olomouc. Pavilón v městském parku. Pohlednice.
263. Olomouc. Budova ředitelství státní dráhy. Pohlednice.
264. Olomouc. Klášter Hradisko. Pohlednice.
265. Olomouc. Židovský templ. Pohlednice.
266. Olomouc. Pomník Františka Josefa I. Pohlednice.
267. Olomouc. Horní náměstí, Barvotisk na lepence s přípisem adjunkta městské rady Ludvíka Eichelbergera a kancelisty Cahy, 21. září 1900.
268. Uebersicht der in Verwaltung des Gemeinderathes der königl. Hauptstadt Olmütz befindlichen Fonde und Stiftungen nach dem Stande von Ende 1897. Olmütz 1898.
269. Dienstpragmatik für Beamte und Diener der königlichen Hauptstadt Olmütz. Olmütz 1900.
270. Katalog der ersten Ausstellung von Gemälden, Kupferstichen etc. etc. aus öffentlichen und privaten Besitze in Olmütz. Olmütz 1900.
271. Cantor, Hans: Die sanitären Verhältnisse und Einrichtungen in der königlichen Hauptstadt Olmütz. Olmütz 1897.
272. Pouzdro na medaili Josefa Engla 1886 (č. 273).
273. Morava, město Olomouc, J. S., medaile Josefa v. Engla (1829—1900) 1886 (1).
274. Morava, Olomouc, Schwerdtner, medaile průmyslové a živnostenské výstavy 1892, stř. (1).
275. Morava, arcibiskupství Olomouc, Theodor Kohn (1892—1903), A. Scharff, nástupní medaile (stř. odl.) 1892 (1).
276. 1900, září. Olomouc. Soupis platidel v r. 1900, podepsaný Hermanem Demalem. Kovová platidla přiložena (č. 277-281). — Pap. (filigrán štít s křížem v kruhu, držný lvem), něm.
277. Rakousko, František Josef I. (1848—1916), Vídeň, 5koruna 1900 (1).
278. Rakousko, František Josef I. (1848—1916), Vídeň, 1 koruna 1900 (1).
279. Rakousko, František Josef I. (1848—1916), Vídeň, 20haléř 1894 (1).
280. Rakousko, František Josef I. (1848—1916), Vídeň, 2haléř 1897 (1).
281. Rakousko, František Josef I. (1848—1916), Vídeň, haléř 1896 (1).
282. Václav Prohaska z Uničova, opravitel věže. Fotografie s autografem. Fotograf H. Schleif v Olomouci. Poznámka na rubu: věžní knoflík sejmuto 5. září 1900, znovu osazen 23. září 1900 ve 2 hod. odpo.
283. Smolle, Leo: Gedenkblatt zur Feier des fünfzigjährigen Regierung-Jubiläums Seiner kaiserl. königl. Apostolischen Majestät Franz Joseph I.

284. Die Neue Zeit. Extra-Ausgabe. 51. Jahrgang. Nr. 206. Olmütz, Sonntag, den 11. September 1898.
285. Die Neue Zeit. 51. Jahrgang. Nr. 212. Olmütz, Montag, den 19. September 1898.
286. Die Neue Zeit. 33. Jahrgang. Nr. 199. Olmütz, Dienstag, den 31. August 1880.
287. Neues Wiener Tagblatt. Extraausgabe. Nr. 113, Wien den 26. April 1879.
288. Zum 50jährigen Regierungs-Jubiläum. Österreichs Huldigung Kaiser Franz Joseph I. Text von Dr. Conrad Bayer, Musik von Ludwig Prechtl. Zu haben bei Franz Rörich, Wien.
289. 1896, dubna 13. Olomouc. Průvodní dopis autora holdovací písně (č. 288), která vynesla Červenému kříži 1.406 zl. — Pap., něm.
290. Pouzdro na pamětní medaili z r. 1898 (č. 291) ze sbírky A. W. Reicherta. Něm. nápis.
291. Rakousko-Uhersko, František Josef I. (1848—1916), medaile na 50. jubileum vlády 1898 (1). — Čermák-Skrbek č. 1587.
292. Kruhové pouzdro na mileniovu korunu 1896 (č. 293)., maďar. nápis.
293. Uhry, František Josef I. (1848—1916), Kremnica, mileniová koruna 1896 (1).
294. Rakousko-Uhersko, František Josef I. (1848—1916), upomínková medaile na císařské manévry na Moravě 1897 (1).
295. Rakousko-Uhersko, František Josef I. (1848—1916), W. Pittner, upomínková medaile na zahájení jubilejní výstavy ve Vídni 1898 (1).
296. Rakousko-Uhersko, upomínková medaile na návštěvu císaře Viléma II. ve Vídni 1888 (1).
297. Rakousko-Uhersko, kor. princ Rudolf, medaile na úmrtí 1889 (1).
298. Rakousko-Uhersko, František Josef I. (1848—1916), pamětní medaile na 25leté jubileum sňatku 1879 (1). — Čermák-Skrbek, av. č. 1549, rev. 1556.
299. Rakousko-Uhersko, František Josef I. (1848—1916), medaile na 50leté jubileum vlády 1898 (1).
300. Rakousko-Uhersko, František Josef I. (1848—1916), F. Marschall, jubilejní medaile „Vivat Imerator“ 1898 (1).
301. Rakousko-Uhersko, pamětní medaile na odhalení pomníku marš. Radeckého ve Vídni 1892 (1).
302. 1900, září 23. Zápis o mincích (č. 304-305), věnovaných Františkem Schreiterem v Olomouci. — Pap., něm.
303. Koncept k záznamu č. 302.
304. Rakousko, František Josef I. (1848—1916), Vídeň, 6krejcar 1849 (1).
305. Uhry, František Josef I. (1848—1916), Kremnica, 1/4zlatník 1859 (1).
306. Divadelní cedule král. stavovského divadla v Olomouci na činohru Fridr. Schillera „Vilém Tell“ 22. září 1900 a operetu J. Strausse „Netopýr“ 23. září 1900 — Pap., něm.
307. Mährisches Tagblatt. 21. Jahrgang. Nr. 217. Olmütz, Samstag, den 22. September 1900. — Wurmová č. 624.
308. Die Neue Zeit. Abend-Ausgabe. 53. Jahrgang. Nr. 315. Olmütz, Samstag den 22. September 1900.
309. Die Neue Zeit. Abend-Ausgabe. 53. Jahrgang. Nr. 315. Olmütz, Samstag den 22. September 1900.
310. Die Neue Zeit. Morgen-Ausgabe. 53. Jahrgang. Nr. 316. Olmütz, Sonntag den 23. September 1900.
311. Die Neue Zeit. Morgen-Ausgabe. 53. Jahrgang. Nr. 316. Olmütz, Sonntag den 23. September 1900. — Wurmová č. 873.
312. Uhry, František Josef I. (1848—1916), A. Kleeberg, pamětní medaile na korunovací císař. manželů 1867 (1).
313. Uhry, František Josef I. (1848—1916), Kremnica, 10krejcar 1894 (1).
314. 1900. Olomouc. Obálka s poznámkou rukopisem H. Demela: 1898 a 1900 byly první pouliční excesy v Olomouci. (Uvnitř navštivenky č. 315-317).
315. Navštivenka JUC. Hermana Demela, úředníka města Olomouce. — Pap., něm.
316. Navštivenka Karla Nussbauma, správce plynárenských a vodovodních podniků města Olomouce. — Pap., něm.
317. Navštivenka Ludvíka Eichelbergera, adjunkta měst. rady v Olomouci. Na rubu přípisek „Zdar a vítězství“ 23. 9. 1900. — Pap., něm.
318. Pozvánka městské rady v Olomouci na městský ples, pořádaný pod záštitou arcivévody Petra Ferdinanda 24. února 1900. — Pap., něm., litografie.
319. Taneční pořádek městského plesu 24. února 1900. — Pap., něm.
320. 1900, dubna 28. Olomouc. Parte býv. olomouckého starosty Josefa v. Engla, vydané městskou radou. — Pap., něm., tisk.
321. 1900, září 23. Olomouc. Pamětní seznam pomocných úředníků městské expeditury,

vyhotovený Františkem Ludwou. — Pap. (filigrán dvouhlavý orel, AS GR. ULLERSDORF), něm.

322. Strassenpolizei-Ordnung für die königl. Hauptstadt Olmütz. Olmütz 1899.

323. Grosse's Olmützer Conducteur. Sommer 1900. Olmütz.

324. XXIV. Jahres-Bericht des Kaiser Franz Josef — Gewerbe — Museums in Olmütz für das Verwaltungsjahr 1898—99. Olmütz 1899.

325. Gehaltsregulierung und Rangsclasseneintheilung der Beamten und Bediensteten des Gemeinderathes der königlichen Hauptstadt Olmütz. Olmütz 1898.

326. Cantor, Hans: Olmütz.

327. 1900, září 23. Olomouc. Pamětní záznam H. Demala o pochodňovém průvodu a ohňostroji na vrcholu věže k počtě čest. občana Karla Brandhubra 22. září 1900. — Pap. (část filigr. jako č. 276), něm.

328. Papírový obal na soupisy (č. 329-331).

329. 1900. Olomouc. Soupis obsahu I. pouzdra. Listiny (č. 5-9, 13-6, 29), jejichž opisy jsou v měst. archivu. Sepsal H. Demal. — Pap. (filigrán jako č. 321), něm.

330. 1900, září. Olomouc. Popis obsahu velké krabice III z r. 1860 (č. 61, 62, 69-149), zpracoval H. Demal. — Pap. (filigrán jako č. 321), něm.

331. 1900, září. Olomouc. Soupis platidel a j. předmětů ve věžním knoflíku, pořízený Hermanem Demalem (č. 2, 12, 18-20, 22, 23, 154, 156, 158-162, 164, 166, 167, 169, 171, 173, 175, 176, 178-181, 187, 188, 191-195, 197, 198, 200, 201, 204, 205-208, 210, 211). — Pap. (filigrán jako č. 276), něm.

332. Papírový obal na soupis (č. 333).

333. Seznam předmětů vložených do věžního knoflíku v r. 1900 (č. 220, 222, 224-271, 273-288, 291, 293-301, 304, 305), zpracovaný H. Demalem. — Pap. (filigrán jako č. 321), něm.

R. 1945

334. Válcová doska z měděného plechu, Ø 9 cm, v. 37 cm. Vyrobil Josef Novák r. 1945.

335. Válcová doska z měděného plechu, Ø 9 cm, v. 37 cm. Vyrobil Josef Novák r. 1945.

336. Válcová doska z měděného plechu, Ø 9 cm, v. 29 cm. Vyrobil Josef Novák r. 1945.

337. Válcová doska z měděného plechu, Ø 9 cm, v. 29 cm. Vyrobil Josef Novák r. 1945.

338. První revoluční národní výbor hlav. města Olomouce 9. května 1945. — Pap. (filigrán dvouhlavý orel), čes.

339. První práce k obnově hospodářského života hlav. města Olomouce po osvobození dne 9. května 1945. — Pap. (filigrán jako č. 338), čes.

340. První práce k obnově hospodářského života hlav. města Olomouce po osvobození dne 9. května 1945. — Pap., čes., strojopis.

341. První práce k obnově hospodářského života hlav. města Olomouce po osvobození dne 9. května 1945. — pap., čes., strojopis.

342. 1945, listopadu 14. Olomouc. Pamětní záznam Václava Nešpora, jak bylo dobyto Olomouce ruskou armádou. — Pap. (filigrán jako č. 338), čes.

343. 1945, listopadu 14. Olomouc. Pamětní záznam Václava Nešpora, jak bylo dobyto Olomouce ruskou armádou. — Pap. (filigrán AS. GR. ULLERSDORF), čes. „Český máj“, Olomouc 1946, str. 17-19 (poněkud změněno).

344. 1945, listopadu 15. Olomouc. Pamětní záznam městského stavebního úřadu, Radniční budova po bojích v květnu 1945. — Pap., čes., strojopis.

345. 1945, listopadu 15. Olomouc. Pamětní záznam městského stavebního úřadu, Radniční budova po bojích v květnu 1945. — Pap., čes., strojopis.

346. Celofánový obal na fotografie (č. 347, 348).

347. Oprava korouhve a bání radniční věže r. 1945. Fotografie.

348. Účastníci komise na radniční věži 10. října 1945. Fotografie.

349. Celofánový obal na fotografie (č. 350, 351).

350. Oprava korouhve a bání radniční věže r. 1945. Fotografie.

351. Účastníci komise na radniční věži 10. října 1945. Fotografie.

352. 1945, listopadu 10. Olomouc. Pamětní záznam klempířského mistra Josefa Nováka o postupu práce na opravách radniční věže. — Pap., čes.

353. 1945, listopadu 10. Olomouc. Pamětní záznam klempířského mistra Josefa Nováka o současných poměrech. — Pap., čes.

354. 1945, listopadu 10. Olomouc. Pamětní záznam klempířského mistra Josefa Nováka o postupu práce na opravách radniční věže. — Pap., čes.

355. 1945, listopadu 10. Olomouc. Pamětní záznam klempířského mistra Josefa Nováka o současných poměrech. — Pap., čes.

356. 1945, listopadu 10. Olomouc. Pamětní záznam klempířského mistra Josefa Nováka

- o postupu práce na opravách radniční věže. — Pap., čes.
 357. 1945, listopadu 10. Olomouc. Pamětní záznam klempířského mistra Josefa Nováka o současných poměrech. — Pap., čes.
 358. 1945, listopadu 10. Olomouc. Pamětní záznam klempířského mistra Josefa Nováka o postupu prací na opravách radniční věže. — Pap., čes.
 359. 1945, listopadu 10. Olomouc. Pamětní záznam klempířského mistra Josefa Nováka o současných poměrech. — Pap., čes.
 360. 1945, září 10. Olomouc. Pamětní list o opravách radniční věže. — Pap., čes.
 361. Stráž lidu, roč. I, č. 142, 7. 11. 1945.
 362. Stráž lidu, roč. I, č. 142, 7. 11. 1945.
 363. Svobodné noviny, roč. I, č. 141, 7. 11. 1945.
 364. Svobodné noviny, roč. I, č. 141, 7. 11. 1945.
 365. Osvobozený Našinec, roč. 78, č. 143, 7. 11. 1945.
 366. Osvobozený Našinec, roč. 78, č. 143, 7. 11. 1945.
 367. Lidový Večerník, roč. I, č. 119, 7. 11. 1945.
 368. Lidový Večerník, roč. I, č. 119, 7. 11. 1945.
 369. Volné Slovo, roč. I, č. 130, 7. 11. 1945.
 370. Grác, František: O olomouckých známkách s přemyslovskou orlicí. Olomouc 1945.
 371. jn.: Jak je to se známkou s olomouckou orlicí? Výstř. z Lidového večerníku 10. 11. 1945.
 372. Plakát Františka Hoplíčka „8. květen 1945“.
 373. Plakát Františka Hoplíčka „8. květen 1945“.
 374. Plakát Františka Hoplíčka „8. květen 1945“.
 375. Plakát Františka Hoplíčka „8. květen 1945“.
 376. Železný hřeb.
 377. Železný hřeb.
 378. Železný hřeb.
 379. Dřevěný hřeb.
 380. Dřevěný hřeb.
 381. Dřevěný hřeb.

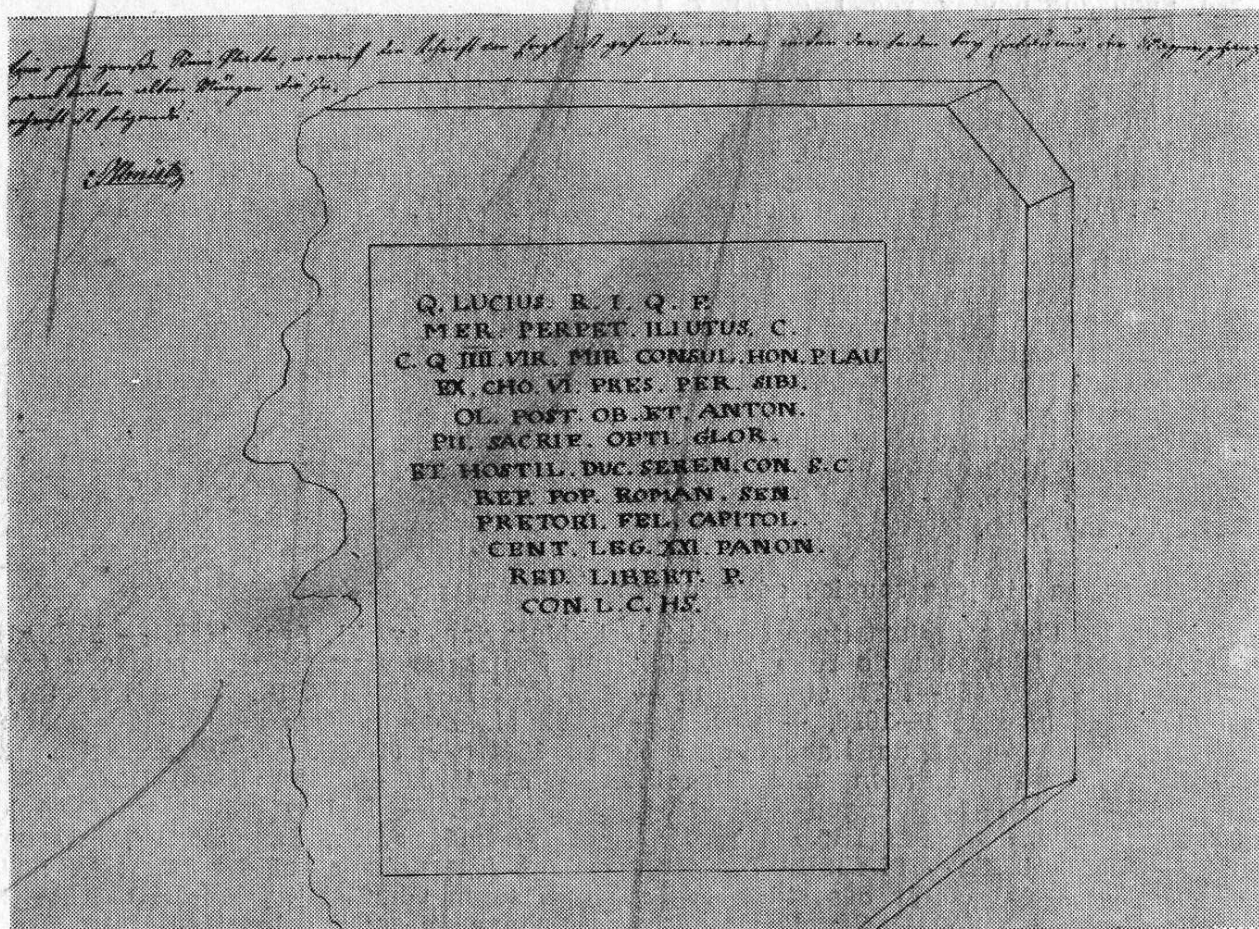
Literatura, na niž je v soupisu odkazováno:

BRANDL V., Codex diplomaticus et epistolaris Moraviae, sv. XI. Brno 1885. — BURIAN V., Ikonografie Olomouce do roku 1900. Sborník Krajského vlastivědného muzea v Olomouci, odd. B, IV/1956—1958, str. 371 n. — ČERMÁK K.—SKRBK B., Mince království českého. Pardubice 1891—1913. — KUX H.—KRESS M., Das Rathaus zu Olmütz. Olmütz 1904. — Lidové umění na Hané. Velký Týnec 1941. — MAYER E., Des fürstlichen hochstiftes Olmütz Münzen und Medaillen, Wien 1873. — MILLER—AICHHOLZ V., Österreichische Münzprägungen 1519—1918, Wien 1920. — Nálezy mincí v Čechách, na Moravě a ve Slezsku III, Praha 1957. — PARSCH F. X., Das Stadt-Archiv zu Olmütz. Olmütz 1901. — PEYSCHA F., Vorgefundene Alterthümer bei der im Jahre 1860 vorgenommenen Reparatur des städt. Rathhausturmes in Olmütz. Notizen-Blatt, r. 1862, st. 19 n. — WURMOVÁ M., Soupis moravských novin a časopisů z let 1848—1918. Brno 1955.

STOPA ZAJÍMAVÉHO NÁPISU Z OLOMOUCE?

(Předběžná zpráva)

1. října 1961 byla v olomouckém muzeu zahájena výstava „Nálezy mincí na Olomoucku“. V oddílu nálezů římských mincí bylo poprvé (s výhradou) použito fotografie archivního dokladu, který je dosud jedinou stopou zajímavého epigrafického dokumentu z Olomouce.¹

Uvedená archiválie² přináší poměrně pěkně provedený výkres, pocházející z roku 1828. Výkres se snaží zachytit jakousi desku (náhrobní?), která nese téměř na dvou třetinách své plochy dvanáctiřádkový latinský nápis, psaný pravidelným majuskulním písmem s výrazně provedenými zkratkami v textu. Na horním okraji fol. 148 je náčrt doplněn stručně a málo čitelně psanou německou poznámkou.

Dokument je součástí zprávy brněnskému guberniu z 5. prosince r. 1828, která mu byla poslána z Olomouce v rámci soupisu moravských památek, prováděném v této době. Nálezové okolnosti, které by byly ovšem pro předpokládaný epigrafický doklad nejdůležitějšími, jsou bohužel zastoupeny jen stručnou zmínkou o nějaké náhrobní desce nalezené společně se starými mincemi při výkopu vodního opevnění v Olomouci.³ Protože pochází archivní zápis z r. 1828, můžeme — v případě, že k takovému nálezu skutečně došlo — předpokládat jeho objev v období 18. století.

Při prvním zběžném pohledu připomíná náčrt rozmanité náhrobní desky, které si už od doby římské, kdy jich bylo masově používáno, uchovávají v podstatě až podnes svou charakteristickou formu. Nebylo by také ani divu, kdyby se skutečná deska

s římským nápisem octla ve sbírkách pozdně středověké — humanisticky naladěné Olomouce. Římských nápisů známe z rozlehlé oblasti římského impéria desítky tisíc; jsou doloženy ve všech světových sbírkách a nepostrádají je ani československá muzea. Kdybychom znali náš epigrafický doklad v originále, byla by situace jasná, a bylo by možno nápis interpretovat. Jsme však v nejlepším případě odkázáni jen na nepřesný přepis, který může předpokládat různé interpretace a závěry.

Je všeobecně známo, že psaní nápisů se řídilo ve starověku určitými ustálenými pravidly. Přistoupíme-li z jejich hlediska na výše citovaný archivní pramen, vystane nám mnoho, možno říci, hrubých chyb proti pravidlům římské epigrafiky.

Z mnoha typů římských nápisů snad nejvíce se blíží naše předloha typu nápisů náhrobních, které jsou též nejpočetněji zastoupeny; epitafia na nich byla skládána v rozmanitých formách, od stručné (zachyceno pouze jméno) až po neobyčejně obšírnou, kde je podrobně rozváděna titulatura, již zesnulý dosáhl během života v různých úřadech a funkcích. Způsob řazení hodností a čestných titulů měl na nápisu téměř vždy buď formu ascendentní nebo descendentní, počínaje nejnižší nebo nejvyšší dosaženou hodností. V našem případě je zřejmo, že není zachováno ani jedno z těchto pravidel. U jmen římských občanů bývalo rovněž zvykem uvádět všechny tři součásti jména (praenomen, nomen gentilicium, cognomen) a na oslavných a náhrobních nápisech i jméno otce. Ani tato zásada zde není dodržena.

Můžeme-li předpokládat, že chtěl neznámý pisatel vyjádřit v nákrese co nejvěrněji svou originální předlohu, mohla by mít předpokládaná náhrobní deska nápis psaný běžnou nápisnou kapitálou. Nápadným rozdílem však mezi našim archivním dokladem a většinou římských nápisů je užívání zkratk. Zkratky byly součástí každého nápisu a byly užívány v různých formách. Nikdy však ne takovým způsobem, v jakém nám je zachytil tvůrce nákrese na fol. 143. Většina těchto zkratk neodpovídá ustálenému způsobu zkracování a nedává žádného smyslu, známého nám z klasické epigrafiky. (Srov. např. zkratku R. I. Q. F. na prvním řádku, zmatené slovo ILIUTUS na druhém řádku, zkratky EX CHO. VI. na 4. řádku, FEL. CAPITOL. na 9. řádku apod.)

Není úkolem předběžné zprávy, abychom podávali úplný rozbor zkoumaného dokladu. Povšimněme si tedy krátce alespoň jednoho místa podrobněji.

Nejpravděpodobnější se zdá 10. řádek předpokládaného nápisu, jehož zkratky CENT. LEG. XXI. PANON. by mohly příslušet vojenské titulatuře nějakého setníka, který by tuto hodnost zastával u XXI. legie, ležící v Panonii.

Panonie byla jednou z nejvýznamnějších pohraničních provincií římského impéria, vždy dobře obsazenou posádkami římských legií⁴ na Dunaji. Avšak ve všech dosud dostupných historických pramenech — a to opět mluví v neprospěch pravosti předpokládaného římského nápisu — nenalézáme bezpečné zmínky o tom, že vůbec někdy XXI. legie v Panonii⁵ ležela.

XXI. legie, zvaná též RAPAX (tj. „Dravá“), byla zřízena v době vlády Augustovy, jistě již před rokem 8. př. n. l. Byla pravděpodobně zřízena v souvislosti s mocenskou politikou Říma v horním Podunají, tedy asi kolem r. 15 př. n. l.⁶ Její tábor ležel patrně hned od počátku ve známé římské pevnosti Augusta Vindelicorum (nyn. Augšpurk), dřívějším středisku kmene Vindeliků⁷ v dnešním Bavorsku. Na základě různých historických pramenů jsme poměrně dobře zpraveni o činnosti XXI. legie. Její mateřský tábor byl téměř výhradně v horní a dolní Germánii.⁸ S občanskými válkami po smrti Neronově (r. 68 n. l.) však došlo k velkým přesunům vojsk. Podle zprávy římského historika Tacita⁹ víme, že roku 69 n. l. odebraly se na podporu nově zvolaného císaře Vitelia hornogermánské legie z Porýní směrem do Itálie.¹⁰

Jádrem tohoto vojska v síle 30 000 mužů pod vedením Caecinovým byla právě XXI. legie RAPAX, posílená pomocnými sbory Germánů. V této době se dostala legie až do dnešního Rakouska, kde při svém tažení zničila město Aquae Helvetiorum (dn. Baden); v pozdějších obdobích pak pobývala téměř stále v Ger-

mánii.¹¹ Legie byla poražena a zanikla někdy koncem I. století n. l. při bojích římských vojsk s povstálými kmeny Suebů a Iazygů na Dunaji. Snad jedině v této souvislosti můžeme spojovat pobyt XXI. legie s Panonií.¹²

Zatímco doklady na pobyt XXI. legie v Panonii téměř neexistují, poskytuje zejména archeologický materiál (kolkované římské cihly) spoustu dokladů o pobytu ostatních legií na území Panonie. V I. stol. n. l. ležely zde např. legie XIII. a XV. Apollinaris, dále pak legie I., II., III., IV., V., VI., X., XIV.¹³

Zcela jiná situace by nastala, kdyby se podařilo dokázat, že číslo XXI vzniklo na nákrese špatným přepisem čísla XXII z originálního nápisu. Pobyt XXII. legie v Panonii byl totiž mnohem častější a mnohokrát doložen.¹⁴

Těchto několik poznámek bylo zběžným hodnocením předpokládané předlohy jako dokumentu antického; jistě by bylo záhodno vzít je též v úvahu jako památku středověkou.

Pozoruhodná je i zmínka v nálezové poznámce, že se spolu s deskou našly mince, jimž pisatel dává přívlastek „vielen“.¹⁵ Nálezy římských mincí z Olomouce jsou v minulosti často doloženy. Podle starších historických zpráv nalézaly se v poslední třetině 18. století (hlavně před r. 1788) zejména při stavbě pevnostních šancí města Olomouce.¹⁶ A není, podle našeho mínění, vždy vhodné hyperkriticky odůvodňovat s I. L. ČERVINKOU¹⁷ převážnou část římských mincí nalezených ve městech jen jako numismatické záliby středověkých sběratelů.

Předběžně tedy můžeme shrnout možnosti epigrafického dokladu z Olomouce takto:

1. Někdy v 18. století mohlo dojít k nálezu originální římské náhrobní desky s nápisem, která se do olomouckých středověkých sbírek dostala např. z Maďarska (Panonie) nebo Rakouska (Noricum). Nápis byl špatně přečten a přepsán do zmíněné zprávy z r. 1828.
2. Náhrobní deska mohla být však též více či méně dokonalým středověkým falsem, napodobujícím originální římskou památku; i v přepisu falsa se mohl opiso-vač dopustit chyb.
3. Pro úplnost můžeme předpokládat ještě nejméně pravděpodobnou eventualitu, že by zpráva z roku 1828 chtěla z rozmanitých důvodů učinit podvrh kulturní památky svého města.

Kterou z těchto možností je nutno pokládat za správnou, ukáže snad budoucnost a podrobnější srovnávací studia s dalším podobným materiálem. V každém případě si však zaslouží pozornosti tato stopa nápisu, připomínající romantické líčení minulosti Olomouce až od vybájeného „Iuliomontia“ (nebo „Iulio Montana“) z římské doby.¹⁸

¹ Děkuji tvůrci této výstavy V. Burianovi za umožnění publikace materiálu a za cenné informace.

² Státní archiv v Brně, fond G 11, č. 296, fol. 143.

³ Text poznámky, psané frakturou na horním okraji fol. 143, zní: „Eine sehr grosse Stein Platte, worauf die Schrift von Erzt, ist gefunden worden unter der Erden bey Erbauung der Wasserschanz, samt vielen alten Münzen. Die Inschrift ist folgende:

Pod poznámkou vlevo připsáno: Olmütz.

⁴ Otázky římských legií zpracoval doposud nejpodrobněji E. RITTERLING. Srov. heslo: „Legio“ v díle: PAULY-WISSOWA: „Real-Encyclopädie der classischen Altertumswissenschaft“, XXIII.—XXIV. Halbband, sl. 1186—1837, Stuttgart 1924—1925.

⁵ O Panonii a jejím vztahu k našim zemím v římské době existuje početná literatura. Srov. například P. OLIVA: „Pannonie a počátky krize římského imperia“, Praha 1959; V. ONDROUCH: „Limes Romanus na Slovensku“, Bratislava 1938; O. PĚLIKÁN: „Slovensko a římské impérium“, Bratislava 1960. V těchto pracích je uvedena další literatura.

⁶ Rok jejího vzniku není přesně znám. Srov. RITTERLING l. c., sl. 1781.

⁷ Tamtéž.

⁸ Tak např. v období vlády Tiberiovy (14—37 n. l.) byla v dolní Germánii, v období 41—68 n. l. (Claudius, Nero) byla v horní Germánii, za Vespasiána (69—79 n. l.) v dolní a za Domiciána (81—96 n. l.) opět v horní Germánii.

⁹ C. Tacitus, *Historiae* (ed. E. Wolff, Berlin 1914), I, 61: ... triginta milia Caecina e superiore Germania ducebat, quorum robur legio unaetvicesima fuit. Addita utrique Germanorum auxilia, e quibus Vitellius suas quoque copias supplevit, tota mole belli secuturus.

¹⁰ Srov. též B. FILOV: „Die Legionen der Provinz Moesia von Augustus bis auf Diokletian“, *separatum Klio*, VI — 1906, 26—27.

¹¹ RITTERLING, I. c., sl. 1785 sq.

¹² RITTERLING, I. c., sl. 1789.

¹³ Srov. P. OLIVA, I. c., str. 7, 83, 103, 112, 114, 119, 121, 123, 130, 149, 157, 162, 172, 191, 206, 213, 214, 266, 275, 280, 282, 291, 292.

¹⁴ RITTERLING, I. c., sl. 1791 sq.

¹⁵ Srov. pozn. 3.

¹⁶ Stručný přehled historických zpráv o nálezech římských mincí v Olomouci podává I. L. ČERVINKA v článku „Římské mince z nálezů na Moravě“, *Časopis Vlasteneckého spolku musejního v Olomouci*, LV — 1946, 142—181. Ostatní literatura a prameny jsou shrnuty v díle: „Nálezy mincí v Čechách, na Moravě a ve Slezsku“, I — Praha 1955, poř. č. 1385. Srov. též J. BENEŠ: „Antické památky v Severomoravském kraji a přilehlých oblastech“ (předběžný soupis), Olomouc 1961, str. 71 sq. (V rukopisu.)

¹⁷ I. c. 142 sq.

¹⁸ Srov. např. J. V. FISCHER: „Geschichte der königl. Hauptstadt und Grenzfestung Olmütz“, I — Olmütz 1808, 22—23.

Milan Slavětinský

HISTORIK LÉKAŘSTVÍ MUDr. et PhDr. GUSTAV GELLNER V OLOMOUCI

Mezi významné osobnosti vědeckého života, které působily v Olomouci můžeme počítat Gustava Gellnera, který přichází po první světové válce do vojenské nemocnice na Klášterním Hradisku. 30. dubna 1927 se stal plukovník Gellner velitelem tohoto ústavu. Jeho největším životním zájmem a touhou byla (podle profesora Alberta) historie lékařství, které chtěl zasvětit svůj pracovní život. A tak se dostalo nemocnici s velkou historií vedoucího lékaře historicky vzdělaného, který se stal v pozdějších letech jedním z nejpřednějších historiků lékařství naší vlasti.

Gustav Gellner nedosáhl habilitace ze svého oboru během svého života. Zmírá totiž v lednu 1943 v nacistickém vězení a tak se stává docentem dějin lékařství „in memoriam“ (podle návrhu fakultního sboru lékařské fakulty Masarykovy university v Brně ze dne 28. V. 1946; potvrzen byl 20. III. 1947). Nebylo mu tedy dopřáno věnovat se cele své zamilované disciplíně — jinak by se byl stal nepochybně známým i za hranicemi.

Léta svého pobytu v olomoucké vojenské nemocnici zasvětil Gellner bohaté tvůrčí činnosti. Byl člověkem velkého pracovního elánu. Z počátku zacházel ve svém volném čase na porodnické oddělení primáře Trapla, později pracoval na olomoucké prosektuře, kterou tehdy vedl profesor dr. Kabelík, s nímž se Gellner seznámil krátce před svým jmenováním velitelem nemocnice. Gellnerovi byla vlastní snaha o stálé zvyšování kulturně-zdravotní úrovně obyvatelstva, takže pracoval intenzivně v oboru nazývaném dnes zdravotnická osvěta. V roce 1925 pracoval jako člen výboru „První pomoci“, přednášel v kursu pro samaritány v zemské nemocnici, s řadou jiných učitelů věnoval své schopnosti zdravotnickým poddůstojníkům a byl velitelem jejich kursu. Gellner též obětavě pracoval na poli lidové osvěty, přednášel v lidové akademii, v kursech hasičů - sanitářů, v městském osvětovém sboru.¹

Gustav Gellner věnoval pozornost i otázkám sovětské medicíny. Napsal referát o populaci v SSSR a referoval o ruské literatuře epidemiologické.²

Byl též nadšeným pěstitel moderního odvětví preventivní medicíny - hygieny. Za jeho večerních pobytů na olomoucké prosektuře vznikly i práce z vojenské hygieny — např. práce o „Denní hygieně vojáka“, vyznamenaná roku 1927 nej-

vyšší cenou v soutěži ministerstva obrany nebo práce o „Zábraně infekčních chorob“, odměněná rovněž nejvyšší cenou v jiné soutěži.

Význačná publikace: KABELÍK-TOMČÍK-GELLNER, *Fixation du complément dans le plasma syphil. et tbc.*³ měla v roce 1928 velkou odezvu u ministerstva národní obrany. Bylo nařízeno vyzkoušet tuto novou plasmatickou reakci při průzkumu nováčků pěšího pluku v Brně, když byla před tím Gellnerem navržena jako povinná reakce při nástupu nováčků. Olomoucké vojenské nemocnici byl na kratší dobu přidělen jeden vojenský lékař za účelem lepšího poznání techniky této zkoušky při hromadném vyšetřování. Brněnské pokusy, prováděné generálem dr. Polákem, byly úspěšné, reakce totiž zjistila u mnoha nováčků začínající tbc a tato předběžná serologická diagnóza byla potom potvrzena i podrobným klinickým a röntgenologickým vyšetřením.

Z dalších četných prací Gustava Gellnera v období jeho olomouckého působení uvedme aspoň „Referát o bojových látkách“ (1927), „Serologický (Lu a Tbc) a bakteriologický (Meningokok.) průzkum nováčků“,⁴ „Examen serologique de la recrue d'après le méthode Kabelík-Gellner“.⁵

31. října 1929 byl plukovník dr. Gellner pověřen funkcí přednosta zdravotní služby 7. pěší divize a dnem 1. února 1930 přeložen do výslužby. Tím končí jeho olomoucké působení, ale začíná vrchol jeho tvůrčí vědecké činnosti. Odchází do Brna, kde na tamní filosofické fakultě získává doktorát filosofie.

Disertační práci napsal Gustav Gellner na téma: „Nemoc Ladislava Pohrobka“.⁶ Touto prací definitivně vyřešil spor o příčině smrti mladého krále, k níž i sám Palacký vyžadoval posudek znalce lékařského. Gellner dokázal pečlivým rozбором materiálu z hlediska epidemiologického, klinického, toxikologického, revizí paleografickou a filologickou (k níž použil znalosti několika jazyků), že nešlo o otravu připisovanou Jiřímu z Poděbrad, ale o smrt na základě morové infekce.

Připomeňme si ještě alespoň názvy dalších prací Gellnerových. Byla to velká monografie: „Jan Černý a jiní lékaři do konce doby jagellonské“ (1935), „Tomáš Jordán — k 350. výročí smrti“ (1936).

Přichází období německé okupace a dr. Gellner je jako nearijec vystavován neustálým ústrkům a ponižujícím nařízením. Za nepředstavitelně těžkých podmínek pracuje na svém díle o českém lékaři a botanikovi z doby předbělohorské — Adamovi Zálužanském ze Zálužan. Rukopis nebyl dokončen a ztratil se. Koncem měsíce září 1942 byl Gellner zatčen.

V jedné ze svých posledních prací obrátil Gellner svou pozornost k významnému lékaři doby pobělohorské Borboniovi. Zobrazuje pohnutý život tohoto Českého bratra a podává obraz doby. Toto dílo je symbolické pro jeho vlastní osud. Borbonius byl pro svou víru vypovězen ze země, prošel žaláři. Obdobně postižen byl i Gustav Gellner, který jako příslušník židovské národnosti prošel nacistickými vězeními a zde vydechl, stár 72 let, v lednu 1943 naposled.⁷

¹ Děkovné dopisy těchto korporací jsou zachovány ve zlomcích jeho korespondence, uschované u jeho synovce, které věnovala zaslouženou pozornost dr. E. Rozsíválová - Lenzová.

² V Časopise lékařů českých r. 1925.

³ V C. r. Soc. Biol. 94, 209, 1926.

⁴ Otištěno ve Vojenských zdravotnických listech v roce 1926.

⁵ Bul. internat. 81, 483, 1928.

⁶ Tohoto tematu se dotkl GELLNER ještě další prací: „Lékaři o smrti Ladislava Pohrobka“.

⁷ Použil jsem této literatury: Bohuslav BOUČEK, Profesor dr. Jan Kabelík a lékařský historik Gustav Gellner, *Lékařské listy*, r. VII (1952), str. 143–144. — Jan KABELÍK, Za dr. Gustavem Gellnerem, *Praktický lékař*, r. XXVI (1946), str. 316–318. — Eva ROZSÍVÁLOVÁ-LENZOVÁ, Za dr. Gustavem Gellnerem, *Praktický lékař*, r. XXIX (1949), str. 510–511. — Vedle této literatury jsem použil i materiálů z archívu olomoucké vojenské nemocnice.

OBSAH ZPRÁV VLASTIVĚDNÉHO ÚSTAVU V OLOMOUCI č. 93—100

BENEŠ J., 80. výročí založení archeologického muzea v Sofii, 93/13.* — O historii budovy muzea v Litovli, 99/16. — Stopa zajímavého nápisu z Olomouce?, 100/18.

BOSÁKOVÁ J., Oprava radniční věže, 97/30.

BURIAN V., Šemberova zpráva o nálezech ve zbořeništi blažejského kostela v Olomouci, 94/12. — K soupisu nálezů mincí na Moravě a ve Slezsku, 96/12. — Zvonařská formule na hodinovém cimbálu olomoucké radnice z roku 1501, 97/26. — Památky z věže olomoucké radnice, 100/4. — Obsah Zpráv Vlastivědného ústavu v Olomouci č. 93—100, 100/23.

DOSTÁL J., Málo známá plastika v nádvoří přerovského zámku, 98/11.

GARDAVSKÝ Z., Zhmotnění tajemného hradu na Litovelsku, 94/1 — Funkce a význam neznámých hradů u Javorníka, 95/1.

HAMMER A., Automatizace a nová technika v průmyslu, 96/1.

HEJL MRAČOVSKÝ F., Zajímavá ornitologická památka v tovačovském muzeu, 94/19.

HIKL R., Cesta Konická a otázky kolem ní, 98/1. — List královny Kunhuty Brunoví olomouckému, 99/10.

HOSÁK L., Mlhy kolem tajemného hradu na Litovelsku, 96/8.

KALABIS V., Posledních 40 let moravské paleontologie, 93/12.

KOVERDYNŠKÝ B., Nová lokalita červených vrstev v čelechovickém devonu, 93/8.

KŠÍR J., Bývalý Hauenschildův palác v Olomouci, 93/1. — Stavební vývoj olomoucké radnice, 97/4.

LANG A., Smírčí kříže, zvané též cyrilometodějské a pamětní kameny na Zábřežsku, 94/7.

MACHYTKA L., Gotické malby v Jeronýmově kapli v olomoucké radnici, 97/20.

NEČAS C., Zvláštní funkce Obchodní a živnostenské komory v Olomouci, 96/15.

PYTLÍČEK M., Stony po těžbě rud v západním okolí Mariánského údolí, 96/5.

RYCHTERA L. - ŘIHOŠEK B., K výskytu některých vzácnějších druhů hub na Moravě, 99/21.

ŘIHOŠEK B., viz Rychtera L.

SKUTIL Jan, Olomoucký původ Havelkovy-Nešverovy písně „Moravě“, 93/10.

SKUTIL Josef, K olomoucké činnosti J. Dobrovského, 95/18.

SKUTIL J. - ŠULA B., (jsk-bš), Památce ředitele Fr. Krále z Náměště na Hané, 98/16.

SLAVĚTÍNSKÝ M., Ohlas nových medicínských proudů a učení na přelomu XIX. a XX. století v olomoucké vojenské nemocnici, 94/14. — Historik lékařství MUDr. et PhDr. Gustav Gellner v Olomouci, 100/21.

SLÁDEK R., Nové přírůstky ve sbírkách mineralogického oddělení VÚ a poznámky k jejich nalezištím, 96/2.

SOUŠEK T., K dějinám uničovské radnice, 94/11.

STRNAD V., Příspěvek k poznání kvartéru olomoucké pánve, 95/8. — Poznámka o valounech s faunou kambrického stáří ze souvků, 98/12. — Mocnost neogénu ve východních částech města Olomouce, 99/1. — Přírůstky do paleontologických sbírek Vlastivědného ústavu v Olomouci v r. 1961, 99/23.

SVOBODA V., viz Zýka V.

ŠPRINC Z., Úvodem, 97/1. — 100, 100/1.

ŠULA B. (bš), Vlastivědný ústav a mládež, 95/19. — *Picea excelsa* f. *multituberculata* SVOB. u Nýznerova, 96/19. — Z činnosti Vlastivědného ústavu v Olomouci v roce 1961, 98/14. — Zdeněk Kříž, Krajské arboretum v Novém Dvoře u Opavy, 99/24. — Viz též Skutil J.

TRŇÁČKOVÁ Z., Zachraňovací výzkumy archeologického oddělení Vlastivědného ústavu v roce 1960, 94/18.

ZAORAL P., Počátky Hulína, 99/8.

ZAPLETAL V., Knihovny dvou olomouckých lékařů z počátku 17. stol., 95/15.

ZASTÁVKOVÁ J., Národopisné sbírky krajského muzea v Olomouci, 94/17. —
Některé poznámky k sociálnímu a hospodářskému obrazu obce Lužné u Vsetína
na přelomu 19. a 20. století, 95/12.

ZITA F., Kvartérní měkkýši ve spraši u Loštic, 99/5.

ZMRZLÍKOVÁ-BRETTSCHEIDEROVÁ Š. M., Listinné doklady ke vzniku olomoucké radnice, 97/16.

ZÝKA V., Příspěvek k poznání chemismu českých a moravských travertinů, 98/9.

ZÝKA V. - SVOBODA J., Příspěvek k chemismu zirkonů, 99/3.

* Každý sešit má samostatné stránkování. První číslice = číslo sešitu, druhá = stránka.

-
1. Hostinec „U modré hvězdy“, čp. 515, památný pobyt generalissima A. V. Suworova. (Památky z věže olomoucké radnice, č. 83, detail.)
  2. Vosková medaile Agnus Dei z let 1409—1410. (Památky z věže olomoucké radnice, č. 1, 2.)
  3. Pamětní záznam z r. 1551. (Památky z věže olomoucké radnice, č. 5.)
  4. Příslušník ozbrojeného měšťanského sboru v Olomouci. Drobnomalba kominíka Josefa Ludwiga z r. 1811. (Památky z věže olomoucké radnice, č. 44.)
  5. Aluminium poprvé získané r. 1855. (Památky z věže olomoucké radnice, č. 182, 183.) (Snímky 1—5 k článku V. Buriana.)
  6. Jeden z pohledů na Olomouc z radniční věže.
(Všechny snímky J. Juryšek.)
-

Zprávy Vlastivědného ústavu v Olomouci, vydává VÚ Olomouc, nám. Republiky 6.
Řídí dr. Boh. Šula, grafická úprava Božena Bistřická. Tisknou Moravské tiskařské
závody, n. p., závod 12, Olomouc, Lidická 15. Povoleno ONV OŠK v Olomouci-
kult. 456/105-62-Šn.

Číslo 100 vyšlo v březnu 1962.

T-07*20251

Nové závazky v akci „Z“, které vyhlášují občané, národní výbory a další společenské organizace, ukazují, že v tomto roce, roce XII. sjezdu KSČ, se rozvine lidová iniciativa na úseku zvelebení měst a vesnic ještě více než dříve.